Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 12 февраль, 1974 шу. • № 19 (15315). • Мах 2 кеп.

Нн. М. Арсаламовна, С. Дадаевна, Э. Х. Демиговна, Э. Д. Джангириевна, М Индарбаевна, Д. А. Мальсаговна, Э. В. Тазабаевна, В. Л. Хапизовна Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

1973 шера 27 ноябре Грозный — Советское маршрутагIа йодаш хиннача автобуса авари хиннача хана нах кIалхарбоахача хьнаре дакъа лацарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Арсаламов Мусайна — 504 накъа управлене тракториста.

Дадаев Султана — «Грознефть» объединене 29 буровой дезилиста.

Демигов Эли Хасановича — Советски района Советское юрта вахачоа.

Джангириев Элес Джамбековича — къахьегамхой депутатий Советски районни Совета исполкома архива заведующена.

Индарбаев Мусайна — 29 буровой дезилиста помошника.

Мальсагов Даниял Ахмедовича — Советски района бувзама узла монтера.

Тазабаев Элах Вахидовича — «Грознефть» объединене 29 буровой сменни мастера.

Хапизов Ваха Лулаевича — Советски района Цогуной юрта вахачоа.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный,
1974 шера 30 январь.

КПСС ОБКОМЕ, РЕСПУБЛИКА МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОБЛСОВПРОФЕИ

СОВГIАТАШ—ДОАГIАРАШТА

1973 шера лаьттанцара йоала продукташ дукхагIа яхари кийчъяри духьа лелаяьча социалистически яхьа итогашка хьежаб.

КПСС ЦК-ас, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-ас 1973 шера ялаташи лаьттанцара йоала кхыйола продукташи дукхагIа яхари кийчъяри духьа лелаяьча Еррисоюзни социалистически яхье котъяьннарг лаьрхIай баьча соцамагIа Шалински район. Ахчан преми тIехьа а йолаш КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС-а, ВЛКСМ ЦК-а ЦIе байракх еннай района.

СССР юрта боахама Министерства коллеге а юрта боахамен заготовкайн болхлойи гIулакхерча наьхен профсоюза ЦК Президиума а соцамагIа 1973 шера ялаташи лаьттанцара йоала кхыйола продукташи дукхагIа яхари кийчъяри духьа лелаяьча Еррисоюзни социалистически яхье котъяьннаргаш лаьрхIай:

КОЛХОЗАШ: Грозненски районера «Советская Россия», Сунженски районера ЦIеча Эскара цIерагIен «Победен», Шалински района Ленина цIерагIа.

СОВХОЗАШ: Ачхой - Мартановски районера «Лермонтовский», Шалински районера «Автуринский».

Премеш а хьожаеш (автобусаш, грузовойн легковойн автомобилаш) СССР юрта боахама Министерства а юрта боахамен заготовкайн болхлойи гIулакхерча наьхен профсоюза ЦК-а а ЦIе байракхаш еннай царна.

СССР кхачан промышленноста Министерства а кхачан промышленноста болхлой профсоюза ЦК Президиума а соцамагIа 1973 шера ялаташи лаьттанцара йоала кхыйола продукташи дукхагIа яхари кийчъяри духьа юрта боахама болхлоша лелаяьча Еррисоюзни социалистически яхье котъяьннаргаш лаьрхIай:

Ачхой - Мартановски районерча «Новосельский» сомийбаьцадаарий. Сунженски районерча «Ассинский» совхозий, Наурски района «Победа» яхача комсий совхоза коллективаш.

Царна премеш (автобусаш, легковой автомобилаш) а хьожаеш СССР кхачан промышленноста Министерствах кхачан промышленноста болхлой профсоюза ЦК-ан ЦIе байракхаш еннай.

СССР ЮРТА БОАХАМА МИНИСТЕРСТВА А ЮРТА БОАХАМЕИ ЗАГОТОВКАЙИ БОЛХЛОЙИ ГIУЛАКХЕРЧА НАЬХЕИ ПРОФСОЮЗА ЦК А СИЙЛЕН ГРАМОТАШИ АХЧАН ПРЕМЕШИ ЕННА КОЛХОЗИЙ, СОВХОЗИЙ ОТДЕЛЕНЕШ, БРИГАДАШ, ЗВЕНОШ

Грозненски района Грозненски шурий совхоза № 3 йола отделени. 1973 шера планагIа 4799 тонн дохка дезаш хинна ялат 6252 тонн дехкад. 2610 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара баьнна хьувкъам планагIа лаьрхIача 19,8 а социалистически декхарагIа лаьрхIача 21 а центнера меттел 23,7 центнер хилар.

Грозненски района «Атагинский» совхоза ялатийна лаьрхIа хьажкIаш лелаю механизированни звено (звеньевой Вагапов Байке). 150 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара ялатийна лаьрхIача хьажкIий 48,5 центнер яьккхай, планагIа лаьрхIа хиннача 28 центнеран декхарагIа лаьрхIа хиннача 35 центнеран меттел.

Грозненски района «Ермоловский» совхоза шекара свекла лелаю механизированни звено (звеньевой Макалов Асамби). ПланагIа 250 а декхарагIа 280 центнер а яккха езача метте 30 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 340 центнер шекара свекла яьккхай.

Грозненски районерча «Советская Россия» яхача колхоза ялатийна лаьрхIа хьажкIаш лелаю механизированни звено (звеньевой Ибрагимов Къоасам). 150 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 47 центнер хьажкIаш яьккхай, планагIа 35 а декхарагIа 40 а центнер яккха лаьрхIача метте.

Гудермесски районерча «Дружба» яхача колхоза № 2 йола тракторно - полеводчески бригада. ПланагIа 1625 а декхарагIа 1700 а тонн яккха лаьрхIа хинна шекара свекла 1820 тонн, планагIа 3000 а социалистически декхарагIа 3750 а тонн яккха лаьрхIа хинна шекара свекла 4200 тонн яьккхай. ХIара гектара тIара баьккха ялата хьувкъам планагIа лаьрхIа хиннача 25 центнеран декхарагIа лаьрхIа хиннача 26 центнеран меттел 28 центнер хиннаб. Шекара свеклай хьувкъам — планагIа лаьрхIа хиннача 200 центнеран декхарагIа лаьрхIа хиннача 250 центнеран меттел 280 центнер.

Гудермесски районерча «Октября 40 шу» яхача колхоза № 1 йола тракторно-полеводчески бригада ПланагIа 1210 а декхарагIа 1550 а тонн лаьрхIа хиннача метте 1740 тонн даьккхад ялат, шекара свекла — планагIа 1500 а декхарагIа 2400 а тонн лаьрхIача метте 3200 тонн. ХIара гектара тIара баьнна ялата культурай хьувкъам планагIа 24,3 а декхарагIа 30 а лаьрхIача метте 32,2 центнер хиннаб. Шекара свеклай хьувкъам — планагIа 200 а декхарагIа 300 а центнер лаьрхIача метте 400 центнер.

Малгобекски районера «Кавказ» яхача колхоза № 3 йола тракторно - полеводчески бригада. Деррига даьккха ялат планагIа 1300 а декхарагIа 1430 а тонн лаьрхIа хиннача метте 1550 тонн да. ПланагIа 410 а декхарагIа 530 а тонн дохка лаьрхIа хинна ялат 750 тонн дехкад. ПланагIа 21,1 а декхарагIа 22,5 центнер лаьрхIа хинна хIара гектара тIара хьувкъам 23,8 центнер хиннаб.

Назрановски районерча «Назрановский» совхоза № 4 йола бригада. Ялатий хьувкъам планагIа 23,6 а декхарагIа 25 а центнер лаьрхIа хиннача метте 31,1 центнер хиннаб. Шекара свеклай хьувкъам — планагIа 180 а декхарагIа 200 а центнер лаьрхIа хиннача метте — 253 центнер.

Назрановски районерча совхоз-техникума ялаташ кхеду механизированни звено (звеньевой Катиев Махьмада Даул). Дерригa даьккха ялат планагIа 836 а декхарагIа 874 а тонн лаьрхIача метте 1178 тонн хиннад. ХIара гектара тIара баьнна хьувкъам планагIа 22 а декхарагIа 23 а центнер лаьрхIача метте 31 центнер хиннаб.

Наурски районерча «Красное знамя» яхача колхоза № 2 йола тракторно - полеводчески бригада. Дерригa даьккха ялат планагIа 2100 а декхарагIа 2310 а тонн лаьрхIача метте 3915 тонн хилар. Ялата культурай хьувкъам — хIара гектара тIара планагIа 19 а декхарагIа 21 а центнер лаьрхIача метте 26,5 центнер.

Ножай - Юртовски районерча А. Шерипова цIерагIча колхоза № 1 йола бригада. 17 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара планагIа 15 а декхарагIа 16 а лаьрхIача метте 25,3 центнер тхьамка даьккхад.

Ножай - Юртовски районерча Ленина цIерагIча колхоза № 2 йола бригада. ХIара гектара тIара баьккха гурахьа дувча ялатий хьувкъам планагIа 18 а декхарагIа 20 а центнер лаьрхIача метте 25,7 центнер хиннаб. Тхьамкий хьувкъам планагIа 10 а декхарагIа 11 а центнер лаьрхIача метте 14,9 центнер хиннаб.

Сунженски районерча XIX партсъезда цIерагIча колхоза № 5 йола бригада. ХIара гектара тIа кхебаь ялатий хьувкъам планагIа 23,6 а декхарагIа 24 а центнер лаьрхIача метте 31,1 центнер хилар. Дерригa чуьдена ялат — планагIа 9475 а декхарагIа 9666 а тонн лаьрхIача метте 17382 тонн.

Сунженски районерча ЦIеча Эскара цIерагIча колхоза № 2 йола бригада. Ялата культурай хьувкъам хIара гектара тIара планагIа 26,6 а декхарагIа 27,5 а центнер лаьрхIача метте 34,3 центнер, дерригa чуьдена ялат планагIа 3687 а декхарагIа 3608 а тонн лаьрхIача метте 5058 тонн хилар. ПланагIа паччахьалкхенга 1163 тонн дохка лаьрхIа хинна ялат 1810 тонн дехкар.

Сунженски районерча «Победа» яхача колхоза № 2 йола бригада. ХIара гектара тIа кхебаь ялата хьувкъам планагIа 27,1 а декхарагIа 29,5 а лаьрхIача метте 35,8 центнер хилар. Дерригa чуьдена ялат планагIа лаьрхIача 4735 а декхарагIа лаьрхIача 5200 а тоннана меттел 6348 тонн хилар. ПланагIа лаьрхIача 1200 тоннана меттел паччахьалкхенга дехкад 1884 тонн ялат.

Урус - Мартановски районерча «Красноармейский» совхоза № 1 йола отделени. ХIара гектара тIара баьнна ялата культурай хьувкъам планагIа 21,5 а декхарагIа 26,3 а центнера меттел 27,6 центнер хилар. Дерригa чуьдена ялат 5,6 эзар тонн е планах 141 процент да.

Урус - Мартановски районерча Мичурина цIерагIча совхоза № 2 йола отделени. 540 гектар долча хIара гектара тIара даьккха ялат планагIа 24 а декхарагIа 28 а центнер лаьрхIача метте 31 центнер хиннад. 178 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара яьккха шекара свекла планагIа 200 а декхарагIа 240 а центнер лаьрхIача метте 320 центнер хилар.

Назрановски районерча «Экажевский» совхоза коартолаш лелаю звено (звеньевой Албогачиев Оарцхой АртагIа). ПланагIа 100 а декхарагIа 130 а центнер лаьрхIача метте хIара гектара тIара 148 центнер коартолаш яьхай. Еррига чуена коартолаш планагIа 500 а декхарагIа 650 а тонн лаьрхIача метте 740 тонн хиннай.

Шалински районерча «Автуринский» совхоза хьажкIаш лелаю звено (звеньевой Магомадов Баудди). ХIара гектара тIара яьнна хьажкIаш — планагIа 30 а декхарагIа 35 а центнер лаьрхIача метте 53,6 центнер. Еррига чуена хьажкIаш планагIа 4500 а декхарагIа 5250 а тонн лаьрхIа хиннача метте 8040 тонн хилар.

Шалински районерча «Джалка» яхача совхоза № 1 йола тракторно-полеводчески бригада. 1032 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара баьнна каболча ялатий хьувкъам планагIа 25 а декхарагIа 28 а лаьрхIача метте 33,7 центнер хиннаб. ПланагIа 200 а декхарагIа 250 а центнер яккха лаьрхIа хинна шекара свекла 150 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 350 центнер яьккхай, планагIа 1000 а декхарагIа 1100 а тонн дохка лаьрхIа хинна ялат 1200 тонн дехкад.

Шалински районерча Куйбышева цIарагIча колхоза № 2 йола комплексни бригада. ХIара гектара тIа кхебаь ялатий хьувкъам планагIа 19 а декхарагIа 22 а центнер лаьрхIача метте 25,3 центнер хиннаб. Ганарий хьувкъам — планагIа лаьрхIача 10 центнера метте 17,1 центнер. Дерригa чуьдена ялат планагIа лаьрхIача 1093 тоннана меттел 1455 тонн хилар. ПланагIа лаьрхIача 800 тоннана меттел паччахьалкхенга дехкад 900 тонн ялат.

Шалински районерча Ленина цIерагIча колхоза тракторни бригада. ХIара гектара тIа кхебаь ялата культурай хьувкъам планагIа 23,8 а декхарагIа 25 а центнер лаьрхIача метте 30 центнер хиннаб. Шекара свеклай хьувкъам — планагIа 190 а декхарагIа 230 а центнер лаьрхIача метте 281 центнер. Паччахьалкхенга ялат дохкара план 180 а шекара свекла йохкара план 137 а процент кхоачашъяьй.

Шалински районерча «Автуринский» совхоза № 6 йола юртбоахама участок. Ялата культурай хьувкъам планагIа 24 а декхарагIа 30 а центнер лаьрхIа хиннача метте 34,5 центнер хиннаб. Шекара свеклай хьувкъам — планагIа лаьрхIа хиннача 200 центнера меттел 280 центнер. Паччахьалкхенга ялат дохкара план 135 а шекара свекла йохкара план 134 а процент кхоачашъяьй.

Шелковской районерча «Коминтерн» яхача колхоза комсаш лелаю бригада. ХIара гектара тIара яьха комсаш планагIа 84 а декхарагIа 90 а центнер лаьрхIача метте 113,4 центнер хиннай. ПланагIа 550 а декхарагIа 700 а тонн йохка лаьрхIа хинна комсаш 817 тонн еккай паччахьалкхенга.

РСФСР ЮРТА БОАХАМА МИНИСТЕРСТВА, РСФСР СОВХОЗИЙ МИНИСТЕРСТВА, ЮРТА БОАХАМЕИ ЗАГОТОВКАЙИ БОЛХЛОЙИ ГIУЛАКХЕРЧА НАЬХЕИ ПРОФСОЮЗА ЦК СИЙЛЕН ГРАМОТАШИ АХЧАН ПРЕМЕШИ ЕННА ЙОЛА КОЛХОЗИЙИ СОВХОЗИЙИ ОТДЕЛЕНЕШ, БРИГАДАШ, ЗВЕНОШ

Ачхой - Мартановски районерча «Лермонтовский» совхоза хьажкIаш лелаю звено (звеньевой Матаев Берс Галматович). Ши бIаь гектар долча лаьттан хIара гектара тIара планагIа 35 а декхарагIа 40 а центнер яха лаьрхIа хинна хьажкIаш 53 центнер хилар.

Веденски районерча Ленина цIерагIча колхоза тхьамка леладу звено (звеньевая Алиева Зайнап). ХIара гектара тIа кхебаь тхьамкий хьувкъам планагIа 11 а декхарагIа 12 а центнер лаьрхIача метте 17 центнер хиннаб. Тхьамка дохкара план 151 процент кхоачашъяьй.

Грозненски районерча Грозненски шурий совхоза 2-ча отделене № 4 йола тракторно-полеводчески бригада. ПланагIа 3217 тонн даккха лаьрхIа хинна ялат 4107 тонн даьккхад, ялат даккхара план 130 процент кхоачашъяьй, юкъера хьувкъам — 1906 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара планагIа 21,3 а декхарагIа 23 а центнер лаьрхIача метте 25,3 центнер.

Грозненски районерча 1 Мая цIерагIча колхоза № 1 йола сомий беш лелаю бригада. 78 гектар йолча бешара 100,5 центнер сом баьккхаб планагIа 55 а декхарагIа 70 а центнер лаьрхIача метте. Беррига чубена сом планагIа 429 а декхарагIа 546 а центнер лаьрхIача метте 784,1 тонн хиннаб.

Гудермесски районерча «Кавказ» яхача колхоза свекла лелаю звено (звеньевая Бисамирова Ауржан). 25 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара планагIа 200 а декхарагIа 250 а яккха лаьрхIача метте 414 центнер яьккхай шекара свекла. Шекара свекла йохкара план 156 процент кхоачашъяьй.

Гудермесски районерча «Дружба» яхача совхоза 4-ча отделене свекла лелаю звено (звеньевой Кацылханов Адам). Шекара свеклай хьувкъам планагIа 238 а декхарагIа 240 а центнер лаьрхIача метте 295 центнер хиннаб. Еррига чуена шекара свекла планагIа 4760 а декхарагIа 4800 а тоннана меттел 5900 тонн хиннай.

Малгобекски районерча «Алханчуртский» совхоза № 3 йола отделени. Ялата культурай хьувкъам планагIа 18 а декхарагIа 19 а центнер лаьрхIача метте 22,1 центнер хиннаб. Дерригa чуьдена ялат планагIа лаьрхIача 4248 тоннана меттел 5006 тонн да.

Малгобекски районерча «Ингушский» совхоза № 3 йола отделени. Ялата культурай хьувкъам хIара гектара тIара планагIа 17,8 а декхарагIа 19 а центнер лаьрхIача метте 21,8 центнер хиннаб. Паччахьалкхенга ялат дохкара план 110 процент кхоачашъяьй.

Назрановски районерча «Октября 40 шу» яхача совхоза хьажкIаш лелаю звено (звеньевой Гелисханов Юсап). ХIара гектара тIара яьха хьажкIаш планагIа 27 а декхарагIа 30 а центнер лаьрхIача метте 35 центнер хиннай. Дерригa чуьдена ялат — планаца нийсдича 130 процент.

Назрановски районерча «Экажевский» совхоза коартолаш лелаю механизированни звено (звеньевой Кациев Ахьмада Iалихан). Коартолий хьувкъам — хIара гектара тIара планагIа лаьрхIача 100 центнера меттел 110 центнер. Еррига чуена коартолаш планагIа лаьрхIача 500 тоннана меттел 550 тонн хилар.

Наурски районерча «Терский» совхоза № 4 йола тракторно - полеводчески бригада. ПланагIа лаьрхIа хиннача 2214 тоннана меттел 2392 тонн ялат даьккхад. Ялата культурай хьувкъам планагIа 22,3 а декхарагIа 24,5 а центнер лаьрхIача метте 25,6 центнер хиннаб.

Наурски районерча «Плодопитомнический» совхоза сомий беш лелаю звено (звеньевая Самогулова Раиса Георгиевна). ПланагIа 91,5 а декхарагIа 100 а тонн баккха лаьрхIа хинна сом 298 тонн баьккхаб. ХIара гектара тIа планагIа 96 а декхарагIа 100 а центнер кхебе лаьрхIа хинна сомий хьувкъам 314 центнер кхебаьб.

Ножай - Юртовски районерча Х. Нурадилова цIерагIча колхоза № 6 йола кхаш леладу бригада. ПланагIа 8 а декхарагIа 9 а центнер даккха лаьрхIа хинна тхьамка даьккхад 11 центнер, да. 10 гектар долча лаьттан тIара гектара тIара 110 центнер декъача тхьамкий лордаш гулъяьй.

Ножай - Юртовски районерча XXII партсъезда цIерагIча колхоза баьцадаараш леладу звено (звеньевой Хангераев Бауддин). 20 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара планагIа 90 а декхарагIа 110 а центнер лаьрхIа хинна хохаш 170 центнер баьхаб.

Советски районерча Ленина цIерагIча колхоза № 2 йола бригада. ПланагIа хIара гектара тIа 18 центнер кхебе лаьрхIа хинна ялата культурай хьувкъам 25,7 центнер кхебаьб. Тхьамка хIара гектара тIара планагIа 11 центнер даккха лаьрхIа хиннача метте 14,9 центнер даьккхад.

Сунженски районерча «Восход» яхача колхоза № 1 йола тракторно - полеводчески бригада. Ялата культурай хьувкъам хIара гектара тIа 22 а декхарагIа 23,4 а центнер кхебе лаьрхIадар, хIаьта кхебаьр 25,4 центнер ба. Дерригa чуьдена ялат планагIа 7925 а декхарагIа 8190 а центнер лаьрхIа хиннача метте 9364 центнер хилар.

Сунженски районерча Орджоникидзе цIерагIча колхоза № 1 йола тракторно-полеводчески бригада. Дерригa даьккха ялат планагIа лаьрхIача 1440 тоннана меттел 2015 тонн хилар. Ялата культурай хьувкъам декхарагIа лаьрхIа хиннача 24 центнера меттел 31 центнер хилар.

Сунженски районерча ЦIеча Эскара цIерагIча колхоза № 1 йола тракторно - полеводчески бригада. ХIара гектара тIа планагIа 26,3 а декхарагIа 27,5 а центнер кхебе лаьрхIа хинна ялатий хьувкъам 33,5 центнер кхебаьб. Дерригa чуьдена ялат планагIа 3772 а декхарагIа 4001 тонн лаьрхIача метте 4959 тонн да. Планаца нийсдича паччахьалкхенга 158 процент ялат дехкад.

Сунженски районерча «Победа» яхача колхоза № 1 йола тракторно - полеводчески бригада. ХIара гектара тIа планагIа 26,8 а декхарагIа 28,7 а центнер кхебе лаьрхIа хинна ялатий хьувкъам 31,9 центнер кхебаьб. Дерригa чуьдена ялат планагIа лаьрхIача 9636 тоннана меттел 6641 тонн хилар.

Урус - Мартановски районерча «Гойтинский» совхоза № 3 йола баьцадаарий-сомий бригада. ПланагIа 153 а декхарагIа 200 а центнер лаьрхIача метте 28 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара гулдаь баьцадараш 263 центнер хилар.

Урус - Мартановски районерча «Горец» яхача совхоза № 1 йолча отделене хьажкIаш лелаю звено (звеньевой Тимаров Увайс Хамаевич). 170 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара планагIа 27 а декхарагIа 28 а центнер яккха лаьрхIача хьажкIий 29 центнер яьккхай.

Урус - Мартановски районерча «Горец» яхача совхоза шекара свекла лелаю звено (звеньевой Хаджимурадов Махьмад-Салехь). ПланагIа 213 а декхарагIа 250 а центнер яккха лаьрхIа хинна шекара свекла 408 центнер яьккхай хIара гектара тIара. Еррига чуена шекара свекла планагIа лаьрхIача 3450 а декхарагIа лаьрхIача 4050 а тоннана меттел 6609 тонн хилар.

Шалински районерча «Джалка» яхача совхоза хьажкIаш лелаю звено (звеньевой Тернев Мусост). ПланагIа 30 а декхарагIа 35 а центнер кхебе лаьрхIа хинна хьажкIий хьувкъам хIара гектара тIа 44 центнер кхебаьб. ПланагIа 4500 а декхарагIа 5250 а тонн яха лаьрхIа хинна хьажкIаш 6600 тонн яьхай.

Шалински районерча «Шалинский» совхоза № 2 йолча отделене хьажкIаш лелаю звено (звеньевой Мусаев Сайпи). ХIара гектара тIара планагIа 30 а декхарагIа 40 а центнер яха лаьрхIа хинна хьажкIаш 60,3 центнер яьхай. Еррига яьха хьажкIаш планагIа 3600 а декхарагIа 4800 а тонн лаьрхIача метте 7117 тонн хилар.

Шелковской районерча «Красный пахарь» яхача колхоза комсаш лелаю бригада. ХIара гектара тIара 130 центнер комсаш яьхай планагIа 80 а декхарагIа 90 а лаьрхIа хиннача метте. Еррига чуена комсаш 1154 тонн хилар планагIа лаьрхIача 632 тоннанеи декхарегIа лаьрхIача 711 тоннанеи меттел.

СССР КХАЧАН ПРОМЫШЛЕННОСТА МИНИСТЕРСТВА А КХАЧАН ПРОМЫШЛЕННОСТА ПРОФСОЮЗА ЦК А СИЙЛЕН ГРАМОТАШ ЕННА ЙОЛА СОВХОЗИЙ БРИГАДАШ

Грозненски районерча сомийбаьцадаарий совхоза 1-ча отделене № 1 йола сом-баьцадаараш леладу бригада. Ше лелаеча 61 гектара тIара баьцадааараш дахара план 122,5 процент кхоачашъяьй, 94 гектар долча лаьттан тIара сом баккхара план 164 процент кхоачашъяьй, хIара гектара тIара 115 центнер сом баьккхаб цо.

Грозненски районерча № 3 йолча сомий-баьцадаарий совхоза 2-ча отделене № 1 йола баьцадаараш леладу бригада. Ше лелаеча 78 гектар долча лаьттан тIара баьцадаараш дахара план 106,2 процент кхоачашъяьй. ХIара гектара тIара 163 центнер баьцадаараш даьхад.

Ачхой - Мартановски районерча «Новосельский» сомийбаьцадаарий совхоза № 2 йола баьцадаараш леладу бригада. 218 гектар долча лаьттан тIара 2761 центнер баьцадаараш гулдаьд планагIа лаьрхIача 1935 центнеран декхарагIа лаьрхIача 2000 центнеран меттел. 123 гектар долча лаьттан тIара 809 центнер моша горошек яьккхай планагIа лаьрхIача 395,2 центнеран декхарагIа лаьрхIача 420 центнеран меттел.

Ачхой - Мартановски районерча сомий бешамаш лелаеча «Орджоникидзевский» совхоза № 4 йола сомий беш лелаю бригада. Ше лелаеча бешара сом гулбара план 175,1 процент кхоачашъяьй цо. ХIара гектара тIара 61 центнер сом гулбаьб.

Ачхой - Мартановски районерча сомий бешамаш лелаеча «Орджоникидзевский» совхоза самий беш лелаю № 6 йола бригада. Ше лелаеча бешара сом гулбара план 119 процент кхоачашъяьй цо.

Наурски районерча «Комсомольский» комсий совхоза 2-ча отделене № 1 йола бригада. 128 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 86 центнер сом гулбаьб планагIа 64,8 центнер гулбе лаьрхIача метте. ПланагIа дIабала лаьрхIа хиннача 830 тоннана меттел дIабенна сом 1104 тонн — 132,5 процент хилар.

Наурски районерча «Победа» яхача комсий совхоза 2-ча отделене № 3 йола бригада. 81,1 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара комсий хьувкъам 90,8 центнерага кхоачаш лакхбаьб планагIа 60,8 а декхарагIа 79,1 а центнерага кхоачабе лаьрхIа хиннача метте. ПланагIа дIаяла езача 530 тоннана меттел дIаеннай 791 тонн — 149,3 процент.

Наурски районерча Наурски комсий совхоза № 18 йола бригада. 113 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 85,1 центнер комсаш яьхай планагIа 70,7 а декхарагIа 82,5 а центнер яха лаьрхIа хиннача метте. ПланагIа 799,4 тонн дIаяла лаьрхIа хинна комсаш дIаеннай 961,6 тонн — 120,3 процент.

Наурски районерча Наурски комсий совхоза № 27 йола бригада. 54 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 119 центнер комсаш яьхай. Комсаш гулъяра план 146,2 процент кхоачашъяьй.

Наурски районерча «Калиновский» комсий совхоза № 1 йола бригада. 116 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 66,2 центнер комсаш яьхай планагIа 55,4 а декхарагIа 56,8 а центнер яккха лаьрхIача метте. Комсаш гулъяра план 126,6 процент кхоачашъяьй. ПланагIа 603 тонн яккха лаьрхIа хиннача метте яьккхар 767,5 тонн я.

(ДIахододар хургда).

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ

ДИКА КИЙЧО Е БIАЬСТАН БАЛХАШТА

Даьча тохкамаша хьехьеххар бIаьстан - кхашкарча балхашта кийчо яра гIулакх Надтеречни районе во лелаш хилар. Дукхха совхозаш я бIаьсти дIаде дика фу кхоачам хилдал Iалаш ца деш. Масала, «Верхненаурский» совхозе эшаш я фуна лаьрхIа 120 центнер горох, «Озерный», «Новогорский» совхозашка доацаш да гидуаргий кондиционни фу. ДукхагIа долча боахамашка дац бахчайн баьцадаарийн фу.

Районе боаггIача тайпара вIаштIехьбаьккхабаш органически удобренеш кийчъярей уж кхашка дIаяхьарен болх. ВIашагIъехкаш плодороде механизированни отрядаши звеноши, йолаш яц балха графикаш а.

Шенхашттара кхоачамбоацараш гучадаьннад юртбоахама машинаш кийчъяра, царна доал дара, парех пайда эцара гIулакхацара. Районе шерра хьалхацадац сунженски механизаторий — бIаьстанга техника дика кийчъяра яхь йоаржаьрий — гIулакх. Гурахьен Iайн ремонт е езаш хиннача 21 тракторах 25 январе 10-нена мара ремонт яьяц «Кругловский» совхозе. ТIехьаюс тракторашта ремонт яра «Братский», «Минеральный» яха совхозаш а.

Иштта лелара кийчъю бIаьстанга лаьттанца болх беши хIамаш дIаюваш йола машинаш, оттаяь графикаш телхаю, балха тIехь брак ю.

КIезига йоакхо ю районе механизаторий кадраш кийчъяра. Цхьадолча боахамий кулгалхоша бахийта мел лаьрхIа нах профтехобразоване училищашка деша бахийтабац, боаггIаш бола теркам бац кхалнаха механизаторий говзалаш Iомаяра, кIезига йоакхо ю трактористий, комбайнерий, шоферий бахара а культурно - бытовой а хьалаш тоадара. Хан-ханнахьа занятеш яц агрозоотехнически курсашка, лерттIа кийчо еш дIахьоц уж, йолаш яц укхаза гойтара пособеш а.

1974 шера боккха хьувкъам кхебара чIоаггIа лард йоллара организаторски болх чIоагIбе беза. Республика Министрий Совето шин соцам тIа белгалъяьй гучадаьха кхоачамбоацараш дIадахара, халкъбоахама планаши 1974 шера тIанйца социалистически декхараши толамца кхоачашдара тIехьа боахамашка яхь йоаржаяра мероприятеш. Къаьстта теркам тIабахийтаб хIамаш дIаюваш долча лаьттай структура дIахо эргайоаккхаш тоаяра, фийг бола ялат дукхагIа дIадера, цун дикагIа дола тайпаш юкъедоаладара.

15-гIа февраль тIаккхачалехьа кийчдаь чутесса даккха деза мел эша фу. Из лакхача дIадувча кондицега кхоачаде а мадоаггIара дIаоттадаь лоаттаделга Iалашде а деза. 23 февраль тIаккхоачаш лаьттанца болх беши хIамаш дIаюваши йола машинаш, 10 март тIакхоачаш — тракторащ кийчон линейкагIа дIаоттаяра график из кхоачашъе езаращка дIакхачийта еза. Механизаторски кадрай квалификаци лакхъяра де мел эшар сихха кхоачашдаь хила деза. Боахамаш парца Iалашде деза тракторашa, автомашинаша шин сменах болх белга Iалаш а деш, наха доаггIаш дола вахара, культурно - бытовой, производственни хьалаш, къаьстта кхашка болх бераштa хилийта деза, долаш долча хьалех механизаторашта къахьегамах доагIар дIакхоачийтилга Iалашде деза.

Апрель болалуш, хIара боахаме механизированни отрядаши звеноши вIашагI а ехка, де дезаш да органически удобренеш кийчъяран кхашка дIаяхьаран оттаяь заданеш кхоачашъелга. Iайн бIаьстан юххьен дика вIаштIехьдаьккха гурахьа дIайийнача культураштa подкормка елга, ханнахьа хий тохара хиш дехка системей гидротехнически сооруженеши кийчъелга.

Хлебопродуктай производственни управлене лоацача хана фийг болча ялата культурай фу дIадувча кондицега кхоачадеш кийчде деза. «Сельхозтехника» республикански объединене кхы тIа а мел эшар де деза техникана ремонт елга сихдара, эшаш йолча запасни частешцеи, хувцаш дIателаш йолча узлашцеи агрегаташцеи колхозаши совхозаши Iалашъяра.

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКЦИ—ДУКХАГIА

КПСС Центральни Комитето партеген советски халкъаген лаьча Кхайкарало хьинар айдаьча Нохч - ГIалгIайчен хьайбаш леладераша хIара ди тIехьагIа шоай хьокхамаш лакхду укх кердача, пятилетка къоастамбеча шера.

Тахан селхан баьчул дикагIа болх бе, дукхагIен дарегIен продукци яккха яха тIахьехам республике массанахьа хьаллаьцаб. Чакхдаьнача шера даьхача толамаша, яьча кийчоно дика торонаш хьаьй дIахо дукхагIа дулх, шура, фуаш тха даккхара.

Укх шера халкъа боахама планагIа паччахьалкхенга 34 эзар тонн дулх, 78 эзар тонн шура, 70 млн. фуаш дохка дезаш ба республика хьайбаш леладераш. Еррисоюзни социалистически яхьа юкъе а баха керда декхараш, встречни планаш тIанйца халкъбоахама планал совгIа продукци яккхара еррига уйла тIаерзаяь къахьегаш ба уж.

Чакхбаьннаб кердача шера хьалхара бутт. Фу хьахьокх цу бетта хьайбаш леладераша баьча балха итогаша? РеспубликегIолла лаьрхIача паччахьалкхенга укх шера январь бетта ехка шура соахка январь бетта ехкачул 21 процент дукхагIа я. Эггара лакхагIа хьокхамаш долаш чакхбаьккхаб шура дукхагIа ехкача хьайбаш леладерех йоккхагIа ярех йолча Грозненски Сунженски районашкарча колхозашеи, совхозашеи.

Соахкарчул дукхагIа ехкай шура иштта Малгобекски, Надтеречни, Назрановски, Наурски, Шалински районаша а.

1974 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА КВАРТАЛЕ ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ШУРА ЙОХКАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА СВОДКА (1-ЧА ФЕВРАЛАГА)

Районаш	План кхоачашъяра проценташ	1973 шераца нийсйича 1974 шера проценташ
Ачхой-Мартановски	40	100.0
Веденски	—	—
Грозненски	36	143
Гудермесски	30	109
Малгобекски	35	142
Надтеречни	29	140
Назрановски	31	105
Наурски	33	122
Ножай-Юртовски	7	67
Советски	—	—
Сунженски	38	121
Урус-Мартановски	36	101
Шалински	32	122
Шелковской	32	94
Республике гIолла	35	121
1973 шера 1-ча феврале хиннар.	31	—

КЪОАСТАМБЕЧА ШЕРА ПЛАНАШТА—ЛАКХА ТЕМПАШ

Республикански партийно-боахама актива собранера

Хьалхагӏа хоам баь хиннача тайпара укх шера 8 феврале республикански партийно-боахама актива собрани хилар «1973 шера Нохч - ГӀалгӀай АССР промышленноста, транспорта, гӀишлошъяра, юрта боахама балха итогий а пятилетка диъалгӀча шерара планаш социалистически декхараши кхоачашделга Ӏалашдара де дезарий а хьакъехьа» доклад йир республика Министрий Совета председатела **Р. В. Вахаева.**

Республика промышленноста, гӀишлошъяра, транспорта, юрта боахама, бувзама, Ӏилманий проектни организацей болхлоша, Еррисоюзни социалистически яхьа юкъе а баха, аьлар докладчика, пятилетка кхоалагӀча, хоадамбеча шера пачхьалкхен планаш социалистически декхараши кхоачаш а тӀехкхоачаш а дара, республика экономикен культурен дӀахо айяра тӀадерзадаьлар шоай низаш.

1973 шера еррига керттера заданеш кхоачашъяьй промышленносте, транспорте, юрта боахаме, торговле, бахача наха бытовой гӀулакхаш деча. Экономически эффективность лакхъеннай: йоккхагӀа хиннай керттера фондаш, арахеца неделеш хьаярен цар дикалея боарам лакхбеннаб.

1973 шера пачхьалкхен план промышленни продукцена реализаци яра боарама 101,2 процент кхоачашъяьй республика бӀарчча хьанийцача. Оттаьча планал совгӀа реализаци яьй 15,6 миллион сома маьха йолча тайп-тайпарча изделешта.

Республике дикагӀйолча предприятешта юкъе — СССР 50 шу дизара цӀерагӀйола Грозненски химкомбинат. 1973 шера I, II, III, кварталашка леларьча Еррисоюзни социалистически яхьа итогегӀа СССР Миннефтехимпромен профсоюза ЦК-ан карара кара тела ЦӀе байракх хьожаяьй химкомбината коллективана.

Оттаьь планаш тӀайица социалистически декхараши толаме кхоачашдаьд «Красный молот», «Электроприбор», «Пишемаш», «Электроинструмент» заводаша, опытно - экспериментальни заводо, «Автоспецоборудование», «Консервплодоовощ», «Чеченингушвино» яхача производственно - совхозни объединенеша, дукххача кхычар.

Продукцена реализаци яра объем тӀехкхоачашъяьй Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совета доалахьа йолча промышленносто а. Дика хет, еррига министерстваши управленеши продукцена реализаци яра объема планагӀа лоархӀаяь.

Республика промышленни предприятешка белгалдара болх баьб керда техника, прогрессивни технологи производствана юкъехкхаьара, производственни процессашта механизаци автоматизаци яра. Промышленни предприятей коллективаша кхы тӀа а чӀоагӀбаьб арахеца продукци дикагӀа хилийтар духьа лоаттабу къовсам.

Цхьабакъда, карагӀдаьннар — из хӀанзчул тӀехьагӀа пятилетка чакхъялалехьа вай бе безача боккхача балха цхьа дакъа мара дац. КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленума решенешца, Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьла положенешцеи выводашцеи, КПСС ЦК-ас партега, советски халкъага даьча Кхайкаралца хьалхле а лелаеш, вай хинна кхоачамбоацараш дӀадаханза, къахьегамхой деррига низаш резерваехи торонехи биззагӀа пайда эцара тӀадерзаданза даргдац вай.

Производства эффективность лакхъяра лоархӀамегӀара кьокхамаш да, пхе шера планах йолча КПСС XXIV съезда Директиваш тӀа белгал мадарра, къахьегама овсарле лакхъяр, продукцега материалаш кӀезигагӀа яхийтар, производственни мощностехи керттерча фондехи пайда дикагӀа эцар. 1972 шераца нийсйича къахьегама овсарле лохъялийтай республикерча 29 предприяте, хӀаьта 46 предприяте къахьегама овсарле лакхъяра заданеш кхоачашъяьяц.

Промышленни предприятей балха тӀарча цӀенхашттарча кхоачамбоацарех цаӀ да производственни мощностех биззагӀа пайда ца эцар. Пайда къаьстта во эц царех промстройматериалий объединене, моттигерчеи кхачани промышленноста министерствай предприятешка, шекара заводе, Ермоловски хьу чакхйоахача комбинате.

Производства эффективность лакхъергйола лоархӀаме хьал да продукци хьаярга дӀабода мах лохбар, дӀаухийта материалаши къахьегами кӀезигбар, продукце дикал лакхъяр. Цхьабакъда дукххача предприятей боахама кулгалхоша дерттӀа уйла тӀаяхийтац цу дешашта. 1973 шера итогегӀа товарни продукци хьаярга дӀабода мах бевбалийтаб 29 предприяте.

Яйгача, кхачан, моттигерча промышленноста, бытовой гӀулакхаш деча предприятешка, «Чеченингушвино», «Консервплодоовощ» яхача объединенешка, Грозненски кога гӀирсий фабрике арахецача продукце дикал дукххача даькъе лоха я, брак йола продукци арахецаш моттигаш я.

Белгалдаккха доагӀа, промышленни производства юкъарча боарамера халкъа эшача товарий удельни веси уж дуккагӀа хьалара темпаши вайцига хӀанз а геттара лоха хилар. Халкъа эша товараш хьалара планаш цӀаккха а кхоачашъяц радиотехнически заводо, «Терек» яхача мебельно - кьу чакхйоахача фирмо, «Красный молот» яхача заводо, кхычар.

Лакхе белгалдаьхача кхоачамбоацараш тешал ду, плановни заданеш кхоачашъяра гӀулакх дуккхача министерствашеи ведомствашеи дисциплина ца лелаеш хилара. Парте городской районнии комитеташа, горрайисполкомаша, юкъараллий партийни организацеша хӀанз а кхоачамболаш уйла тӀаяхийтац боахама гӀирсаш хьалдара дешашта, къахьегамхой кӀезига оарцагӀбоах царна хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашдара, производствера гӀулакхаштa хьалхара, брак ераш, производственни къахьегамен дисциплина телхаераш ловргбоацаш дола хьал хӀара коллективе оттадара хьалхара доагӀар дизза хьадехаш кулгалхошкара, специалисташкара.

1974 шера болх дӀахо тоабара, къахьегама овсарле лакхъяра, производственни мощностех биззагӀа пайда эцара, бедали материалаши кхояра, производственни къахьегамен дисциплина лакхъяра чотах пачхьалкхен планаши декхараши кхоачашделга вӀаштӀехьдаккхара даькъе керда дикка боккха гӀа баккха безаргба республика промышленни предприятей коллективай.

Укх шера мехкдаьттахой керттера декхараш да мехкдаьтта доалла керда моттигаш шамоста дукхагӀа лахар, бурув деттача организацей болх овлангара дена тоабар, укх шера мехкдаьтта промышленни запасаш алсамйоахьлга Ӏалашдар.

Мехкдаьтта, мехкдаьтта чакхдоахача, мехкдаьтта химически, газови промышленноста еррига предприятей коллективаша хӀара денна шерра къовсам лоаттабе беза бетта, кварталий, шера планаши декхараши толаме кхоачашдар духьа, йоаго хӀама, йӀовхален электрически энерги, бедал кхомбеш дӀаахийтар духьа.

Машиностроене, кхачан, яйгача промышленноста предприятейи кхыча доакъойн коллективаша къаьстта уйла тӀаяхийта еза оттаьча ассортиментагӀа йола продукци арахецара, изделей дерригача тайпай дикал лакхъяра: къахьегамхошта эшача товараша биззза кхоачам бара.

ДӀадахача шера баьча балха итогех дувцача хана белгалдаханза даргдац капитальни гӀирсаш хьалдеча даьха цхьадола толамаш. Совхка дӀаяхийта еррига капиталовложенеш 294 миллион сом хилар, вешта аьлча 1972 шера дӀаяхийтарел 5 процент дукхагӀа.

Болх бе йолаялийтай 164 миллион сома маьха керттера фондаш. Хьалъяь а яьха, эксплуатаце дӀаеннай лоархӀаме халкъа боахама объекташ, масала, А. Шерипова цӀерагӀча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводера дизельни доагорашта карбамидин депарафинизаци ю установка, Вознесенски газ чакхйоахача заводера компрессорни станци, Грозненски газ чакхйоахача завода хьалхара аргӀа, Знаменски йий доаккха завод, Волжски автозавода автоцентр, кхыйола объекташ.

Цхьабакъда капитальни гӀирсаш хьалдеча дукха кхоачамбоацараш да. 1972 шераца нийсйича капиталовложенеш дукхагӀа хиннаяле а, 1973 шера республика бӀарчча хьанийцача пачхьалкхен капиталовложеней план 87 процент, гӀишлой - монтажни балхий план 85 процент мара кхоачашъьяц. Керттера фондаш болх бе йолаялийтара шера план 42 процент кхоачашъяьй.

Кхоачашъьяц 1973 шера промышленни мощносташ болх бе йолаялийтара, чуӀе цӀенош, культурно-бытовой объекташ хьалъяра план. Къаьстта во лийнна драмтеатр, мехкдаьтта институтен университетен дешара корпусаш, троллейбусни депо, широкоформатни кинотеатр, дукха кхийола объекташ хьалъяра балхаш.

Капитальни гӀирсаш хьалдечара керттера кхоачамбоацар да производственни база хьаярен гӀишлошъяра индустриальни методаш юкъехкхаьарен Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъяра управлене (нов. Чудаков), «Севкавнефтегазстрой» (нов. Нужный) предприятей, кхыча кулгалхой оагӀонгахьара лерттӀа еш уйлен йоакхов ца хилар.

ГӀишлошъяра дешашка во хьож проектни документацеца, финансированеца, комплектующи оборудованецеи материалашцеи гӀишлонхой массаза а шоай ханнахьа Ӏалаш ца беш йола министерстваш, ведомстваш, Министрий Советерен Грозненски горисполкомерен УКС-аш.

ЧуӀе цӀенош, культурно-бытовойи коммунальни объекташ хьалъяра тӀахьожам мела лоаттабу, массаза а шоай ханнахьа къестадац лаьттан участкаш къестаяра, тӀерча гӀирсех уж мукъаяхара дешаш, болхлой низаца Ӏалашъяран гӀишлонхошта эшаш дола культурно-бытовой хьалаш хьадарах гӀишлошъеча организацешта эшаш дола новкъостал дац къахьегамхой депутатий районни, городской Советий исполкомаша.

Долла хӀама данза даргдац гӀишлошъечара кхоачамбоацараш овлангара дена дӀадахара, толашагӀа йола къахьегам вӀаштӀехьбаккхара методаш, гӀишлой производства прогрессивни технологи юкъехкхуьилга вӀаштӀехьдаккхара.

Халкъа боахама деррига доакъош дегӀадоаладара боккхача лоархӀаме да машинанаькъен автомобильни транспорто, бувзама предприятеша шоай болх хадданза вийса лелабар.

Ленина орден лелаеча Къилбаседа-Кавказски машинанаькъа Грозненски отделене машинанаькъахоша тӀанийца хинна декхараш чакх а доахаш, 1973 шера мухьаш дӀа-юха кхахьара план 176 эзар тонн тӀехкхоачашъяьй.

Укх шера республика транспортен бувзамен болхлошта хьалхашка керда доккхий декхараш латт. Машинанаькъашка гӀолла дӀахо мухьаш дукхагӀа дӀа-юха кхухьилген вагоний оборот сихъелген Ӏалашданза, предприятешкара кийча продукци шин ханнахьа дӀаккхухьилга Ӏалашданза, деза-доккхий мухьаш кхухьача поездашца кхухьа мухьаш алсамдаханза, къахьегама овсарле лакхъянза, дӀахьа кхувлача пассажирашта деш дола гӀулакх дикагӀеи культурнегӀеи вӀаштӀехьдаккханза, дӀа-хьа кхувлача пассажирашта кхерам ца хилийтарай мухьаш шоай метта хилийтаван хьалхара бехктокхам лакхбанза яргьяц машинанаькъа Грозненски отделени.

Бувзама средствай болх наьха санна тоабанза, телефонни станцей низ дикка алсамбаккханза баргбац связисташ.

1974 шера де дезаш дукха хӀамаш да республике бахача наха деш дола торговин культурно-бытовойи гӀулакхаш тоадара, тӀа-тӀа дукхагӀа хоатташ йолча хӀамашца къахьегамхошта кхоачамбара. ГӀулакхаш деча сфера предприятей балхага хьожаш йолча моттигерча Советаша, министерствашеи ведомствашеи уж доакъош дегӀаккхувла, деш долча гӀулакхий тайпаш шерде, балха керда прогрессивни формаши методаши юкъеккхухьаргдола гӀулакхаш чакхдаха деза.

ДӀадахача шера юртбоахама культурай дика хьувкъам кхебаьб, хӀаьта деррига чуденна ялат республика бӀарчча хьанийцача 568 эзар тоннага дӀаккхаьчад. Шин исторе чухь цӀаккха а иззал ялат даьккхадац республико. Даьхен амбарашка чутеосад 164,3 эзар тонн ялат, хӀаьта халкъа боахама планагӀа 150 эзар а декхарагӀа 155 эзар а тонн дар лаьрхӀар.

Хьувкъам дикка лакхбаьб, цу дукхагӀа бенаб, халкъа боахама планаши декхараши кхоачашдаьд лаьттанцара йоалача продукце кхыча тайпашта а: шекара свекла кийчъяра план 112 процент, баьцадаараш — 108 процент, коартолаш — 109 процент, комсаш — 116 процент, соми комараши кийчъяра план — 115 процент кхоачашъяьй.

ДӀадахача шера баьча балха итогаш воаш еш, массе оагӀорахьарен критически анализ е еза вай даьхача толамий, боахама из дакъа дегӀадоаладечара кхоачамбоацараш хьагучадаха, уж дӀадоахаргдола наькъаш белгалде деза.

Юртбоахама производство дегӀаккхувлача нийслуча цӀенхашттарча кхоачамбоацарех цаӀ да. КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленума решенешка из белгал мадаккхара, лаьтта леладара культура лоха хилар, хӀаьта из вай республика колхозийи совхозийи гӀулакхашца дувзаденна а да.

Масала, 1973 шера хӀара гектара тӀара 27,2 центнер ялат гулдаьд Ачхой-Мартановски районерча боахамаша, хӀаьта Урус-Мартановски районе — 22,7 центнер мара гулдаьдац.

Белгалдаккханза даргдац, ялатийна лаьрхӀа хьажкӀаш санна йолча лоархӀамеча культура хьувкъам лакхбаран дукхагӀа яхаран йолча еррига резерваехи торонехи вай бизза пайда ца эцаш хилар. Къаьст-къаьстача районашта, боахамашта, звеношта карагӀдаьннараша хьахьокх цу культура хьувкъам лакхбара йоккхий торонаш хилар.

1973 шера баьцадаараш леладеча балха яьча анализо хьахьокх, юрта боахама министерство, совхозий республикански объединени, «Консервплодоовощ» яхача объединенегара дӀанийкхача, вож йола ведомстваш баьцадаараш кхедарен кийчдарен дешашка бокъонца ца хьожаш хилар, баьцадаараш тӀадола лаьтташ дукххача боахамашка дӀа-хьа дийкъа, цар хьувкъам лоха, кхедарга бода мах лакха хилар.

Ялатийи кхыча юртбоахама культурайи хьувкъам республика дукххача колхозашкеи совхозашкеи лоха хилара бахьанаш да агротехнически мероприятеш чӀоагӀа телхаяр, юртбоахама балхаш чакхдахара нийсагӀа йола ханаш тилийтар, минеральнии органически удобренеехи юртбоахама техникахи пайда во эцар, чуэцачеи дӀаоттадаь лоаттабечеи хана хьувкъам дукха боабеш хилар.

Лаьтта леладара даькъе республика къахьегамхошта хьалхашка доккхийи бехктокхамен декхараш оттадаьд КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленума решенеша. 1974 шера еррига юртбоахама культурай хьувкъам лакхбен уж дукхагӀа яхен декхарийла я колхозаши совхозаши цу цхьан ханна ялаташ дӀадувргдола лаьтташ дукхагӀа а хулийташ. Ялатий хьувкъам 20,4 центнер кхебе беза вай, цу даькъе ялатийна лаьрхӀача хьажкӀий — 30 центнер, баьцадаарий — 141 центнер, шекара свеклай — 225 центнер.

Укх шера пачхьалкхенга 155 эзар тонн ялат, цу даькъе 35 эзар тонн хьажкӀаш, 190 эзар тонн шекара свекла, 108 эзар тонн баьцадаараш, 102 эзар тонн комсаш, 44 эзар тонн сом, 15 эзар тонн ганараш дохка дезаш декхар оттадаьд республика юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка.

БӀаьстан юкъе кхашкара балхаш дӀадоладала селлара дукха ха а йисаяц. ХӀанз цӀаькха а бӀаьстан юкъе кхашка дергдолча балхашта кийчо елга мишта дол хьажа, эшшача боараме дӀадувча стандарта II классал лохагӀа доацача бӀаьстан юкъе дӀаювча культурай фуца хӀара боахам Ӏалашбе, техника шин ханнахьен дикей кийчъе, бӀаьстан юкъе кхашка балхаш деча механизаторашта эша культурно-бытовой хьалаш хилийта декхарийла я райкомаш, райисполкомаш, юртбоахама ведомстваш, колхозий, совхозий кулгалхой, специалисташ.

ДӀадахача шера белгалара дика толамаш даьхад хьайбаш леладераша. 1973 шера колхозашка, совхозашка цхьадолча даькъе дебадаьд доахани коа тӀара оалхазараши, лакхъеннай цар продуктивность. ХӀара беттача Ӏатта лоархӀаш 1972 шерарчул 78 килограмм дукхагӀа яьккхай шура, хӀара яхкача котама тӀехьара 15 фуъ дукхагӀа гулдаьд, хӀара устагӀанна тӀера даьккха тха 300 грамм дукхагӀа да. Пачхьалкхенга доахани коа тӀара оалхазараши доккхара халкъа боахама план 103 процент, шура йоккхара — 104 процент, фуаш — 114 процент, тха доккхара план — 108 процент кхоачашъяьй. Хьайбай продуктай деррига тайпашта 1972 шерарчул лакхагӀа ба уж дӀаядара боарам.

Цунца цхьана укх собране вай белгалдаккха деза, хьайбай боахама даькъе вай цӀенхаштта кхоачамбоацараши теркал ца даьраши хилийта хилар, резерваехи торонехи биззза пайда ца эцар. Деттача доахана продуктивность къаьстта а лоха я хӀара Ӏатта лоархӀаш 1618 килограмм шура яьккхача Надтеречни района, 1658 килограмм яьккхача Назрановски района, 1772 килограмм яьккхача Ачхой-Мартановски района, 1719 килограмм яьккхача Шалински района боахамашка. Яхкача котамаша фуаш кӀезига ду Ачхой-Мартановски, Шалински, Наурски районий боахамашка.

Хьайбаш леладерашта хьалхашка бехктокхаме декхараш оттадаьд пятилетка укх диъалгӀча шера. Республика хьайбай боахама болхлой декхарийла ба хӀара кхоабача Ӏатта лоархӀаш йоаккха шура 2080 килограммага, хӀара яхкача котама тӀехьара гулду фуаш 163 фуага, хӀара устагӀанна тӀера доаккха тха 4,6 килограммага дӀакхоачаде а цу цхьан ханна а массе тайпара хьайбаш дебаде а. Пачхьалкхенга 35 эзар тонн доахани коа тӀара оалхазараши, 82 эзар тонн шура, 71 миллион фуаш, 4150 тонн тха дохка деза республика боахамаша.

Дулх доаккхача эггара хьалхарча лоархӀаме декхар да пачхьалкхенна дӀателача доаханен коа тӀарча оалхазарийи деррига тайпаш цар дӀачутелара дозал доахана 320 килограммал, хьакхавчашта — 105 килограммал, жена — 35 килограммал лохагӀа хургдоацаш доажадаьи чуоттадаьи дорстадар. Из кхоачашдара ялатийца санна, иштта силоса а лаьрхӀа хьажкӀаш кхеяра гӀулакх тоаданза, дик-дикагӀа йола доакъарий культураш тулъянза, цкъа дӀайийча дукхача шерашка тӀаювлача баьций структуре 15—20 процентага дӀакхоачаянза яргьяц.

Колхозаштеи совхозаштеи кулгалдара даькъерча цӀенхашттарча кхоачамбоацараш цеи карара дувлийтаращцеи дувзаденна тахан вай цӀенхаштта бехк боаккх юрта боахама министерствах (нов. Кириллов), совхозий республикански объединенех (нов. Завгаев), «Чеченингушвино» яхача республикански объединенех (нов. Хаматханов), «Скотопром», «Плодпром» яхача трестех.

Юрта боахам дегӀабоалабара кулгалдара цу цӀераш яьхача министерствашеи ведомствашеи беш бола болх формальни маӀан долаш ба, моттигашкара специалисташ кӀезига хул колхозашка, совхозашка, кӀоаргга Ӏома а дац уйла тӀа а яхийтац боахамаш производственни экономически дегӀадоаладара дешашта. Юртбоахама производствана кӀезига юкъехкхухь Ӏилма - техническе прогрессана карагӀдаьннараш, хьалхалаттарий опыт.

Укх тӀехьарча шерашка мехка юртбоахама производствана юкъе хьахиннай производствана концентраци ярен из промышленни ларда тӀа яккхарен кӀийлен тӀа юрта боахама продукци яккхара боахамий юкъара специализаци ларде уллаш йола производственни бувзамий керда формаш. Цу деша Ӏалаьмате боккха лоархӀам бу КПСС ЦК-ас. Боахамий юкъара фермаш, объединенеш вӀашагӀйохкара наькъаца производства специализаци эргайоахаш тоаелга вай республике моцагӀе а данза даргдоацар а хинна дӀаэттад. Вай республика юртбоахама ведомствашa кхыча краяшкара, областашкара опыт Ӏома а яь, доахан хьаккарч чуоттаяь кхабара, племенной Ӏаьсий, шинараш хьалкхедара, кхыча дешашта боахамий юкъара объединенеш вӀашагӀйохкара дешаш къоастаданза даргдац.

Къахьегама, творчески хьинар чӀоагӀа айденнача хьалашка пятилетка диъалгӀча шера планаш кхоачашъе болабеннаб советски нах.

Низаш оарцагӀдоахача боккхача низа документаш санна тӀанийцад массанахьа а КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даь Кхайкарал. 1974 шера продукци дукхагӀа яккхара оттаьь халкъа боахама планаш ханал хьалха кхоачашъяр духьа лелаеча промышленноста, транспорта, юрта боахама болхлой Еррисоюзни социалистически яхьа хьакъехьара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцамаш. Цар коммунисташ, беррига советски нах тӀахьех парте XXIV съезда исторически решенеш толаме кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсаме лоаца къахьегама дакъа алсамдаккхара, экономика лакхъяра плановни заданеш ханал хьалха кхоачашъяр духьа, балха дикала хьокхамаш чӀоагӀа лакхдар духьа лелаю социалистически яхь кхы а шерагӀа йоаржаяра.

Вай раьза хинна белгалдоаккх, аьлар докладчика, 1974 шу, пятилетка къоастамбеш дола шу республика къахьегамхоша дика дӀадоладаь хилар. Промышленни продукцена реализаци яра январа план 101,4 процент кхоачашъяьй, цу даькъе республика Министрий Советага доал долча промышленносто арахийцачоа реализаци яра план — 100,6 процент.

Укх шера январе шура кийчъяра боарам дӀадахача шера цу ханаца нийсбича 121, хӀаьта фуаш кийчдара боарам — 126 процент хиннаб.

Цхьабакъда толамаша вай сатеде йиш яц. ХӀанз лоархӀаме да продукци дукхагӀа, дикагӀа, дӀадохийтар кӀезигагӀа долаш телийла яха яхьа лозунг производства чура резерваш оарцагӀъяхарца, керда творчески гӀулакхаш дӀадоладарца, декхарашца кхоачашдара деррига низаш тӀадерзадар.

Цу гӀулакха юкъе къаьстта дакъа лаца дезаш ба хьалхалаттача предприятеша встречни планаш тӀаэцара тӀехьа дӀаболабаь болам. Из болам хьаллацанзеи денна уйла янзеи баргбац.

Яхьа толам балга цун ленински принципаш — хьахиннараш дӀадовзийтара, вӀаши нийсдара, дикагӀбарий опыт кердаяккхара торо— лоарзагӀа ца йовлийташ чакхъяхарах тийша да. Шерра леладе деза яхье яьнначa коллективашеи ведущи профессей йолча болхлошеи шоайла перекличкаш елга.

Массе метте хьалхалаттарашна, тешаме болх берашца корта болаш дола гӀулакхаш леладарен новкъосташха вӀаши гӀо дарен, цар сий дара а уж лархӀара а хьал хилийтен хьаллоаттаден доагӀа. Цунна цхьана общественни уйла дисциплина телхаерашта, прогульщикашта, летунашта, брак ерашта хоадамболлаш духьала ерзаянза яргьяц. ЛоархӀаме да производстве болхлочун лоархӀам дӀахо а айбар, наьха хьинар айдергдолча, къахьегама моральнии материальнии стимулироване рычагех пайда эцар. Предприятешта доал дара юкъе къахьегамхоша дакъа лацара юкъарча гӀулакхах хьахиннарашта хьалхара жоп лургдолаш доаллара уйла дег чу йоссаю хӀаранена, коллективизм дегӀайоалаю, наьха знанех, опытах, говзалах биззагӀа пайда эцара новкъостал ду.

Шийи къамаьл чакхдоалаш докладчика хьакха йкадир. Нохч - ГӀалгӀай АССР къахьегамхоша социалистически декхараш толаме кхоачашдергдолгахи цу тайппара вай мехка экономика дӀахо дегӀайоалаяра даькъе КПСС XXIV съездеи ЦК декабрьски Пленумеи решенешка оттадаь декхараш кхоачашдеча, нийслагӀча пятилетка заданеш кхоачашъеча шоашкара доагӀаш дола дакъа лоацаргдолгахи ше дог тийша хилар.

Дийцача дешах эггара хьалха къамаьл дир КПСС Грозненски райкома хьалхарча секретара **Ю. В. Сухорукова.** Цо аьлар района къахьегамхоша геттара чӀоагӀа раьза хинна тӀанийцар КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленума решенеш, Центральни Комитето партега, советски халкъага даь Кхайкарал. Промышленни предприятей, города гонахьарча боахамий болхлошеи гӀулакхерча нахеи беррига шоай низ тӀабохийтаргба 1973 шера даьха толамаш чӀоагӀдаран пятилетка диъалгӀча шера керда коталонаш яхаран. Болхлой коллективай социалистически яхьа керттера низ ба Даьхенна долча берката цӀена а сий долаш а хьегача къин бокъонца дола хьокхамаш тела коммунисташ.

Къамаьл деш волчо дӀахо дувц производства кхоачамех бизза пайда эца безаш хиларах, къахьегам вӀаштӀехьбоаккхачеи боахама доал дечеи дола кхоачамбоацараш дӀадаха дезаш хиларах. Района совхозашка бизза пайда эцаш хий деккхача лаьтташ тӀара. Хий диллара порядок оттаяьяц. Укх шера цхьоалагӀча апреле деза кхашка хий дилла лаьрхӀад, хӀаьта а из ха тӀаккхачалехь цкъа дилла ца Ӏеш хий дилла дезе а.

Нов. Сухорукова теркам тӀабахийтар хӀара бӀаь гектар лаьрхӀа йоаха юртбоахама продукташ лоархӀаме экономически хьоккхам хилара, хӀаьта из хӀанал а хац диццалийта хилара. Хьайбаш леладерий хьашташ хӀанз а ледара кхоачашдеш болча гӀишлошъерашкареи «Сельхозтехника» объединенегареи доагӀар цӀенхаштта хьадийхар оратора.

Къамаьл де дош ду «Красный молот» завода слесара **Г. И. Иванова**, КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча Кхайкарала хьинаре къахьегарца жоп делар тха хьалхалаттача болхлоша, аьлар цо. «КӀезигагӀа хӀама дӀа а дохийташ дукхагӀа а дикагӀа а продукци де!» яхача лозунга кӀал шерра социалистически яхь яьржай цехашка. Укх шера шин бетта план 26 феврале кхоачашъе декхар тӀанийцад тха фонтанни арматура цехо. Оахоша денна лош дизза кхоачашду оаха.

Оаха, болхлоша, кхетаду: нийслагӀча пятилетке тхона карагӀ мел даьнар халкъа боркат даларга, вай Даьхен низ чӀоагӀбарга дӀагӀоргхилар. Аз болх бу фонтанни арматура цехе слесарь -сборщик волаш. Хьинаре къахьегаш ба соца балха бола са новкъостий тохараш н. н. Бурдий, Квитной, Кириченко, Ахаев, Карпушкин, слесараш Асирьянц, Шейкин, Шульгин, кхы дукхха бараш. Уж хӀанззе а 1974 шера май бетта чотах болх беш ба.

Сай новкъостий санна хила гӀерт со. Хадданза кхоачашъю балха нормаш, болх геттара дика бе гӀерт, из бахьан долаш 1972 шера дена технически тӀахьожама отдела денна сай махьар да са.

Йоккха йоакхо ю оаха, болхлоша, къахьегама овсарле лакхъяра. Бакъда новкъа хете а, заводе станочни паркаш пайда эцара хьакъе деррига а дац вӀаштӀехьа. Укхаза болх беш я эггара вай ханара станокаш а моральни физически къаенна тӀом хилалехьа хинна экземпляраш а. Кхыдола кхоачамбоацараш а да тха. Дукха балха ха йоаю бустама заготовкаш ца тоъарах а брак йолаш лоаладаь чони болати лоаттадеш хиларах а.

ДӀахо Иванова аьлар тӀанийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара тӀехьа лоаттабеча къовсаме хьалхалатт цеха коммунисташ. ХӀаьта цо ше дош деннад пятилетка диъ шера кхоачашъе. Беррига низ а ховшдар а дӀалургда аз, аьлар болхлочо, сай дош сийленца кхоачашдара.

Города Грозне къахьегамхоша ханал хьалха, 28 декабре, кхоачашйир промышленни продукцен реализаци яра 1973 шера план. Цунах хоам бир КПСС Грозненски горкома шоллагӀча секретара **К. С. Салтаханова.** ТӀаккхийтта еррига промышленни продукци керттерча даькъе къахьегама овсарле лакхъялара чотах хилар. Шоай заданеш толамца кхоачашйир «Грознефтехимзаводы» объединене предприятеша, «Автоспецоборудование» завода, «Грозэнерго» управлене, кхычар.

Укх шера городской партийни организаце болхлой коллективашта хьалхашка оттадаьд хьалха хинна кхоачамбоацараш дӀадахара декхар. Пхе шера планагӀа лаьрхӀачул дегӀаяра дукха тӀехьаюс города промышленность. Къаьстта чӀоагӀа тӀехьайнсай мехкдаьттеи газеи йоаха управленеш, «Терек» фирма, швейни объединени. 1972 шера хинначул кӀезигагӀа арахеца продукци № 15 йолча маслозаводо, пивзаводо, столярни изделей заводо.

Къамаьл даьчо дӀахо дийцар гӀишлош еча организацей балхах. Цу тӀехь дола кхоачамбоацараш чӀоагӀа Ӏатк промышленни производство дегӀаахара а хӀаьта иштта дукха социальни проблемаш кхоачашъяра а. Балха тӀехь йола дукха халонаш боахама кулгалхошта гӀулакх ца довзаш, цар боагӀача тайпара болх хьа ца беш хиларал совгӀа, уж шоаш цӀена ца хиларах отташехь, заданеш йоагӀаш оттаяц ала гӀертача царна критика йир нов. Салтаханова.

Города Грозне къахьегамхоша 1974 шера тӀанийцад доккхий социалистически декхараш. Партийни организацей хьалхленца шерра яьржай болхлой, гӀулакхерча наьха, бригадай, коллективай, сменай, цехий, предприятей, районий социалистически яхь. Тешам ба грозненцаша пятилетка диъалгӀча, къостамбеча шера пачхьалкхен заданеш кхоачашъяра юкъе доккха дакъа лоацаргхилара.

Трибуна тӀа ва Шаьла района «Джалка» совхоза бригадир **Б. Саидов.** Цо хьалхле лелаеш бригадас дика толамаш даьхад ялат кхедеча. 1973 шера 1032 гектарах хӀаране тӀара 33,7 центнер ялат даьккхар. ХӀаьта хьажкӀаш юккъера лаьрхӀача 46 центнер хилар.

КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча Кхайкарало, «1974 шера лаьттан тӀареи хьайбашкареи йоала продукташ дукхагӀа яхара а кийчъяра а йолча юрта боахама болхлой Еррисоюзни социалистически яхьа» хьакъехьарча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцамо дог гӀоздаьккхача бригада коллективо укх шера хӀара гектара тӀара 28 центнер кӀа, 45 центнер фуалъяьха хьажкӀаш, 300 центнер шекара свекла яккха лаьрхӀад. Боккха болх бу тӀанийца декхараш толамца кхоачашдара. Техникана ремонт яь яьннай. Кхашка органически удобренеш кхухь, гурахьа дийнача ялата тукашца подкормка ю.

Ше къамаьл даь чакхвоалаш нов. Саидова аьлар:

— Мукъаба сона Нохч-ГӀалгӀайченна халкъий ДоттагӀала орден ялара жоп луш пятилетка диъалгӀча, къоастамбеча шера тха бригада коллективо керда толамаш доахаргхиларах, ше тӀанийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдергхиларах актива собранена тешам бала.

Производственно - товарни контора электрообессоливающи установка оператора **Р. М. Томинас** хоам бир установка коллективо ханал хьалха, 19 декабре, 1973 шера план кхоачашъяь хилара. Дикеи тӀехдикеи мара дацар арахеца мехкдаьтта. Коллективо кхояьй 144,4 эзар киловатт - сахьат электроэнерги.

Толамца къахьегаш ба оператораш укх шера. Болхлошта карагӀдаьннараш хьахиннад коммунисташа боккха массово-политически кхетамен болх бар бахьан долаш. ХӀанз кхоалагӀа шу да укхаза къахьегама дисциплина толха ца ю, дукха бола болхлой коммунистически къахьегама школе дешаш ба. Укхаза хан - ханнахьа ю болхлой собранеш, цига дувц коллектива вахара деррига дешаш, гуча а доахаш дӀадоах кхоачамбоацараш.

Тха участке, аьлар къамаьл деш йолчо, дика болх беш я профгруппа. Хадданза йоакхо ю коллектива бытовой хьашташ дикагӀа кхоачашдара. Участке вӀаштӀехьдаьккхад бӀайха кхача хулга, болх беш я шоззза вӀаштӀара яь бытовой помещени. Балха барзкъаш дутт, хан-ханнахьа хьож оборудованега, кхерамзлен техникас дӀадехараш кхоачашдара тӀахьожам лоаттабу.

Нов. Томинас аьлар, производственно - товарни контора коммунисташа, комсомольцаша, еррига коллективо дийза дерг мел доацар дергда пятилетка диъалгӀча шера производственни хьоккхамаш тоадара.

ЧӀоагӀа ладийгӀар собране дакъа лоацаш хиннараша Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза доярка **З. Даурбековас** даьча къамаьлага. Республике дикагӀчарех цхьа доярка я из. ДӀадахача шера хӀара ӀаттагарӀ 3699 килограмм шура яьккхар цо. Совхоза хьайбаш леладераш хӀанз дика уйла йолаш ба дукха ха йоаццаш Л. И. Брежнева Кубе яьча визитах, хоам бир Даурбековас, со а са новкъостий а вай Даьхенах геттара чӀоагӀа доккхал деш хьийжар кубинцаша веза - воккха советски хьаша безаме а дог раьза а тӀанийца хиларга.

ХӀанз ферма коллективо беррига низ тӀабахийтаб КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеш толамца кхоачашъяра, Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарала гӀулакхашца жоп даладара. ХӀара ӀаттагарӀ юккъера лаьрхӀа 2500 килограмм шура яккха дош деннад хьайбаш леладераша. Аз айса, аьлар нов. Даурбековас, 3800 килограмм шура яккха декхар тӀанийцад. Из хургда пятилетка диъалгӀча, къоастамбеча шера план кхоачашъяра юкъе аз лоаца дакъа.

Сийленна къахьег Нажай-Юрта района А. Шерипова цӀерагӀча колхозе М. Ильманова керте латтача тхьамка кхедеш йолча комсомольско-кагирхой звенос. Юхханна цунца яр моттигерча школе дийша яьнна пхи йоӀ. Из дар 1971 шера. Тхьамка кхедеча къопача болхлоша хӀара гектара тӀара лоархӀаш 25 центнер тхьамка йокъаяь листаш яьхай. 1972 шера звеноца 12 саг хилар. Цар къахьегамах хьахулаш дар а лакхделар: хӀара гектара тӀара лоархӀаш 28 центнер тхьамка йокъаяь листаш яьхар. ХӀаьта 1973 шера — 31 центнер.

ХӀанз звеноца нохчий 17 йоӀ я. Шоаш лаьха толамаш 1974 шера а даха лаьрхӀад цар. Из бӀубенна собранега дӀахайтар тхьамка кхедеча звенон звеньевойс **М. Ильмановас.** Къамаьл деш йолчо аьлар, комсомольско - кагирхой звено членашта дика къахьега ховш хиларал совгӀа, дика культурни салаӀа а хов. Культура юрта ЦӀагӀа цар вӀашагӀтехай художественни самодеятельноста коллектив, цо каст-каста концерташ увттаду. Цар инициативагӀа хул къахьегама ветеранашца вӀашагӀкхетараш, литературни диспуташ, салаӀара сайренаш. Нов. Ильмановас аьлар укх шера звенос къахьегаргда «Пятилетка къоастамбеш дола шу хьинаре къахьегарцеи геттара дика дешарцеи белгалдоаккхаргда вай» яхача девизаца.

ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара **Т. У. Махмудхаджиевас** дийцар республика кагирхоша халкъа боахама планаш кхоачашъеча хьинаре дакъа лоацаш хиларах. Геттара боккха хьувкъам чуийцаб Гудермесски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза А. Дуруева кулгалдеча комсомольско - кагирхой тракторно - кхашка болх беча бригадас. Эггара лоархӀаме йола объекташ хьалъе дӀател Социалистически Къахьегама Турпал Ш. Хаджиев керте латтача комсомольско - кагирхой коллективага. Республике болх беш я 345 комсомольско - кагирхой коллектив. Хьинаре къахьегарах правительствас доккхий совгӀаташ деннад 45 эӀамгача саги йоӀан.

Де дезарий йиза йола программа лерхӀаш тӀанийцар республика кагирхоша КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даь Кхайкарал. Республике чакхъьккхай «хьинаре къахьегарцеи геттара дика дешарцеи белгалдоаккхаргда вай 1974, пятилетка къоастамбеш дола шу!» яха Еррисоюзни комсомольски собрани. Цунна юкъе дакъа лаьцар 180 эзар комсомольцой кагирхочо. Собране белгалъяьй керда, кхы а йоккхагӀйола рубежаш. тӀанийцад доккхий социалистически декхараши встречни планаши. Масала, бурув деттача балхий МагӀалбикерча управлене Гурами Попхалое керте латтача комсомольско - кагирхой бригадас ший собране тӀанийцар встречни план — комсомолах В. И. Ленина цӀи тилла 50 шу дузаш итт бетта задани кхоачашъе. А. Шерипова цӀерагӀа ГНПЗ комсомольцашеи кагирхошеи 1974 шера план 28 декабрь тӀаккхоачаш чакхъяккхен «Кхоьбара комсомольски фонда» юкъе 100 эзар сом дахьен декхар тӀанийцар.

Нов. Махмудхаджиевас аьлар республика промышленни предприятешка, ерригача колхозашка, совхозашка массанахьа а, дац кагирхошта къахьегаран дешаран хиланза даргдоаца хьалаш. Хилийта йиш йолаш дац цхьайолча моттигашка кагирхой коллективаш йохаеш хилар. Масала, Наьсарен районе иштта итт коллективах ялх мара йисаяц. Цхьаццайолча моттигашка формана вӀаштӀехьйоаккхаш я кагирхой социалистически яхь. Иштта хӀамаш хиннад Урус-Мартана района «Горец» совхозе, бурув тохара балхий Октябрьски управлене.

Укх шера комсомольски путевкаш енна, аьлар нов. Махмудхаджиевас, хьайбай фермашка болх бе вохийтаргва 1000 эӀамга саги йоӀи, торговле — 250, бытовой гӀулакхаш деча — 750, коммунальни боахаме — 500 саг. Социалистически декхараш кхоачашдара тӀехьа толамца къовсам лоаттабаро республика комсомолага йиш хулийтаргья ВЛКСМ XVII съездаи комсомола В. И. Ленина цӀи енна 50 шу дизараи майоагӀара накъаяха.

Республике гӀишлош хьалъяра проблемех дийцар гӀишлош еча Нохч - ГӀалгӀай управлене начальника **Н. М. Чудакова** ше къамаьл деш. ТӀагӀертта къахьегар бахьан долаш 1972 шера хинначул 6 процент дукхагӀа хилар гӀишлошъяра - монтажни балхаш. Толамца дир цементни завод, автоцентр еш даь балхаш. Нах баха цӀенош, школаш, берий бешамаш хьалъяь болх бара дӀаялара планаш кхоачашъелга Ӏалашдир.

Новкъа хете а, дертӀа болх бара новкъарле еш дола кхоачамбоацараш да. Къамаьл деш волчоа хетачох, ма йоагӀара еш яц капитальни гӀишлош хьалъяра планировани. ГӀишлошъераш къаьстта во Ӏалашбу «Грознефтехимзаводы» объединени, республика госплан санна йолча заказчикаша.

Оаха лерхӀ, аьлар къамаьл деш волчо, технически документацеца, оборудованеца Ӏалашъянза йола объекташ реальни йоацаш хиларах тарра дӀаяха езац. ГӀишлошъерий теркам тӀабахийта беза дӀалуш йолча объекташта. Города Грозне уж я драматически театр, госцирк, Ленина улицагӀара нах чубаха цӀенош, кхыяраш.

Къахьегама овсарле лакхъяра мамогта дукхагӀа хьалдеза йоккхийча панелех деш дола цӀенош. ХӀанз тха заводе шера арахец 52 эзар квадратни метр хула нах чубаха цӀенош. Реконструкци яьчул тӀехьагӀа цун мощность 120 эзар квадратни метрага кхоачаш лакхлургья. Бакъда планаш уттаеш йолча органаша йоккхийча панелех цӀенош хьалдайтилга мадоагӀара леладац. Цу тайпара, е завода еш йола реконструкци сопае е йоккхийча панелех деш дола цӀенош республикера кхычахьа дӀакхахьийта деза.

Сунженски района «Победа» колхозо даьхача толамех дийцар собране цу колхоза председатела **В. И. Емельянова.** 1973 шера укхаза 4000 гектарах хӀаране тӀара 32,3 центнер ялат даьккхад. Колхозо 724 эзар сома цӀена пайда бир. Бакъда, тха боахаме тӀехьадуса дакъа да хьайбаш леладелга. Юртарча къахьегамхоша беррига низ тӀабохийтаргба укх шера из а хьалха даккхара.

1974 шера хьувкъам баккхара чӀоагӀа ларда еллай. Гурахьа ялат дӀадийр перекрестнии готтача мугӀарегӀен. ХӀанзе а кхашка яьхкай 22 эзар тонн органически удобренеш. Кхы тӀа а 35—40 эзар тонн юлларгья. Овлашка йоаца подкормка яьй гурахьа дийнача ялата.

Колхозаши совхозаши тайп-тайпарча механизмашца дикагӀа Ӏалашъе езаш хилара дош оттаду нов. Емельянова.

Къахьегам советски наьха хьал-торо дуздувла хьаст ба. Оаха, юрта боахама болхлоша, аьлар нов. Емельянова, беррига низ тӀабохийтаргба тхоай кхашкара хьувкъам лакхбара, тхоай хьайбай фермай продуктивность айяра. Даьхенна дукхагӀа тайп-тайпара йола лаьттан тӀареи хьайбайн продукташ ялара.

Хьалха хоам баь махкалара оттадаьча дешага хьежжа ма баьллинге а, собранена юкъе дакъа лоацараша дийна а дийна. тӀанийцар Нохч - ГӀалгӀайчен промышленностен юрта боахамен болхлой 1974 шера социалистически декхараш.

РСФСР-е БАХАЧА ДУКХА БЕРАШ ДОЛЧА НОАНОШТА «НАНА—ТУРПАЛ» ЯХА СИЙЛАХЬ ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

«Нана-турпал» яха орденан СССР Лакхехьарча Совета Президиума Грамоташ дIакара а луш «Нана-турпал» яха сийлахь цIи лойла итт а къа дукхагIа а бераш дахьчеи кхиийнчарах а вай хьалхадаьхначарна нохчашта.

НОХЧ - ГIАЛГIАЙ АССР-е ГIОЛЛА

Абдурахманова Човкана — Советски района Ленина цIерагIа колхоза колхозхочa.

Абдусаламова Аминта —Веденски района Орджоникидзе цIерагIа колхоза колхозхочa.

Абубакарова Падама —Шалински районера Бачи-Юрт.

Азаматова Кайпина — цIен нанна, Шелковской районера Шелковской станица.

Алдамова Пурбикана — Ачхой - Мартановски района «Лермонтовский» совхоза болхлочa.

Апаева Роввана —цIен нанна, город Аргун.

Арсаева Займи Лизайна — цIен нанна, Назрановски района ПIой-Юрт.

Ашуева Жамалдина Депхана — цIен нанна, Сунженски районера Мужечс.

Ашуева Ибрахима Депхазара — цIен нанна, Назрановски районера Сурхотiе.

Ахметова Ватепа — болхлочa, город Грозный.

Бажиева Сердона — цIен нанна, Ачхой - Мартановски района Ачхой-Юрт.

Байхаджиева Куржана — цIен нанна, Шалински районера Майртуп яха юрт.

Баматгириева Золубана — цIен нанна, Грозненски района Дочу-Борзой яха юрт.

Барзаева Айзана — цIен нанна, Шалински районера Шалаж яха юрт.

Бекмурзаева Баната — цIен нанна, Урус - Мартановски районера Шалажи яха юрт.

Берсанова Хьусайна Хьалимата — цIен нанна, город Назрань.

Бетиева Хубена — цIен нанна. Шалински районера Шали яха юрт.

Боголова Жабраила Леммайна — Назрановски районера Экажкьонгий-Юрт.

Буцуева Маймунта — Веденски районерча Ленина цIерагIа колхоза колхозхочa.

Видаева Даухана — цIен нанна, Надтеречни районера Горагорский поселок.

Висантова Насена — цIен нанна, Ножай - Юрт яха юрт.

Газгириева Бексолта Асмайна — цIен нанна, Назрановски районера Iаьлий-Юрт.

Гайрабекова Мошена — цIен нанна, Надтеречни районера Бено-Юрт.

Галаева Маккийна — цIен нанна, Ачхой - Мартановски районера Бумат.

Ганархоева Iисий Iайшетана — цIен нанна, Назрановски районера Экажкьонгий - Юрт.

Гичикаева Марусена — болхлочa, Надтеречни район.

Дакаева Манашена — цIен нанна, Веденски районера Гуни яха юрт.

Денчева Ижана —цIен нанна, город Грозный.

Дзумаевна Гумари Гошмохана — цIен нанна, Назрановски районера ПIой-Юрт.

Дукуева Забуна —цIен нанна, Гудермесски района Герзель яха юрт.

Евлоева Созбана — Малката — цIен нанна, Назрановски района Экажкьонгий-Юрт.

Есиева Зулайна — цIен нанна, Урус-Мартановски районера Урус-Мартан яха юрт.

Ибрагимова Самена — цIен нанна, Шалински районера Шали яха юрт.

Ильясова Балатана — цIен нанна, город Гудермес.

Исаева Исраита — цIен нанна, Грозненски район.

Исаева Падена — цIен нанна, Ачхой - Мартановски районера Котар-Юрт.

Исраилова Аьсета — цIен нанна, Шалински районера Мескер - Юрт.

Исраилова Туминана —цIен нанна, Ачхой - Мартановски района Валарнгiе.

Кандарова Матуева — цIен нанна, Урус-Мартановски районера Рошни-Чу яха юрт.

Котиева Ковнакьий Лейлайна — Сунженски района Орджоникидзе цIерагIа колхоза колхозхочa.

Курбанова Пальтiамата — цIен нанна, Ачхой - Мартановски районера Нови Шарой яха юрт.

Курмаева Зубидата — цIен нанна, Ножай - Юрта районера Гендерген яха юрт.

Магомадова Зуданна — цIен нанна, Шалински районера Шалажи яха юрт.

Мадиева Хаджията — болхлочa, Ачхой - Мартановски район.

Мазина Анастасия Павловна — болхлочa, Грозненски район.

Мацсарова Амината — цIен нанна, Шалински районера Базир-Юрт.

Махажиева Айзана — цIен нанна, Шалински районера Шали яха юрт.

Митраева Сайхата — цIен нанна, Урус - Мартановски районера Геха яха юрт.

Мовлатова Тоурата — Советски районерча Ленина цIерагIа колхоза колхозхочa.

Муратова Сатена — болхлочa, город Грозный.

Мусаева Рузмана — цIен нанна, Ножай - Юртовски районера Беной яха юрт.

Мусиева Махьмада Маремана — цIен нанна, Назрановски районера Алмхи.

Муцолгова Умалгире Розайна — цIен нанна, Назрановски районера Бурокlалке.

Нальгиева Мария Ивановна — цIен нанна, Назрановски районера Сурхотiе.

Насарова Байсена — цIен нанна, Шалински районера Шалажи яха юрт.

Николаенко Раиса Алексеевна — цIен нанна, Сунженски районера Ассински станица.

Оздоева Османа Дебадана — цIен нанна, город Назрань.

Оздоева Тазой Райханта — цIен нанна, город Назрань.

Олигова Исайа Хьалимата — цIен нанна, Назрановски района ПIой-Юрт.

Пинташева Сайндана — цIен нанна, Ачхой - Мартановски районера Валарнгiе.

Пугоева Iисий Насапдана — Сунженски района Первомайское яха юрт.

Расахджиева Белижана — цIен нанна, Веденски районера Махкеты яха юрт.

Сагова Iумарий БагIдата — цIен нанна, Назрановски районера Дошхакле яха юрт.

Саиева Зурана — цIен нанна, Шалински районера Курчалой яха юрт.

Сангариева Рамзана — цIен нанна, Урус - Мартановски района Грушовое яха юрт.

Сербиева Любайна — цIен нанна, Надтеречни районера Надтеречное яха юрт.

Сетиханова Iайшета — цIен нанна, Ножай - Юртовски районера Ножай - Юрт.

Тангиева Iаддал - ВоаIIапа Фатимана — болхлочa, Сунженски район.

Тапаева Аьсета — цIен нанна, Урус - Мартановски районера Урус - Мартан яха юрт.

Тарсаева Жардата — цIен нанна, Урус - Мартановски района Рошни-Чу яха юрт.

Татаева Маликана — цIен нанна, Шалински районера Бачи - Юрт.

Таумирзаева Забихьата — Советски районерча Орджоникидзе цIерагIа колхоза колхозхочa.

Тепсуева Бидена — цIен нанна, Гудермесски районера Суворов - Юрт.

Тепсуркаева Хазана — цIен нанна, Ачхой - Мартановски районера Валарнгiе.

Товбиева Еситана — цIен нанна, Надтеречни районера Горагорский поселок.

Удаева Зулай Махаметмерзоевнана — болхлочa, Урус-Мартановски район.

Умалхатова Розайна — цIен нанна, Ножай - Юртовски районера Гордали яха юрт.

Умарова Марета — цIен нанна, Шалински района Шалажа яха юрт.

Хаджиева Зайнана — Наурски районерча Калинина цIерагIа совхоза болхлочa.

Хаджимурадова Iайшета — цIен нанна, Урус - Мартановски районера Рошни - Чу яха юрт.

Хайдарова Нахапуна — цIен нанна, Урус - Мартановски района Шалажи яха юрт.

Хамсуркаева Зарзана — Веденски районера Кирова цIерагIа колхоза колхозхочa.

Хамхоева Махьмада Леммайна — цIен нанна, Сунженски районера Орджоникидзевски станица.

Хасиева Даргена — цIен нанна, Шалински районера Шали яха юрт.

Хатуева Залпана — цIен нанна, Шалински районера Бачи - Юрт.

Хосботова Къовде Куйрсена — цIен нанна, город Назрань.

Хучиева Артагiа Амината — цIен нанна, Назрановски районера ПIой - Юрт.

Цахаева Асмайна — цIен нанна, Ачхой - Мартановски районера Валарнгiе.

Цечоева Юнсапа Рейхьантана — цIен нанна, город Назрань.

Чагаева Лапина — Надтеречни районера «Братский» совхоза болхлочa.

Чантамирова Хозбикана — цIен нанна, Грозненски района Побединское яха юрт.

Шайхабекова Чеченапа — Наурски районера «Красное знамя» яха колхоза колхозхочa.

Шахмурзаева Зубидата — Ачхой - Мартановски районерча «Лермонтовский» совхоза болхлочa.

Шидаева Бучуна — цIен нанна, Надтеречни районера Знаменское яха юрт.

Эльдиева Мухтара Фадимана — цIен нанна, Сунженски районера Первомайское яха юрт.

Эниева Асмайна — цIен нанна, Урус - Мартановски районера Урус - Мартан яха юрт.

Эпсирова Хайзана — цIен нанна, Шалински районера Новая жизнь яха юрт.

Эршханова Зулайна — Ножай - Юртовски районерча «Заветы Ильича» яхача колхоза колхозхочa.

Эскиева Нахарена — цIен нанна, Гудермесски районера Степное яха юрт.

Юсупова Сарията — цIен нанна, город Грозный.

Янарсанова Тоисолта Товсарена — цIен нанна, Назрановски районера ПхьедскъонгиЮрт.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель **Н. ПОДГОРНЫЙ.**

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль.
1974 шера 29 январь.

Одессерча Лакхерча инженерни форда училище дешаш ба кубински флота хургбоа капитанаш, кемий инженерашэлектромеханикаш, инженераш-кемаш лехкараш. Шоай нийсархошца — вай мехка республикай вихалашца — цхьана йоккха говзал йолча хьехархой хьалхехца форда говзалаш Iомаеш, дешара-производствени кемаш тIа балхаш деш ба уж.

СУРТА ТIА: электротехника теоретически лардий кафедра начальник Игор Петрович Павлов хьамаьл деш ва кубински кагирхошца — электромеханически факультета 3-ча курсе деша баргIашца.

И. ПАВЛЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

ХАННАХЬА КИЙЧЪЕ ПРОЕКТНО-СМЕТНИ ДОКУМЕНТАЦИ

Юрташка капитальни гIирсаш хьалдара кертера да планировани дикагIа яр, техникоэкономически лард цар хилар.

Цхьацадолча колхозашка хIанз а нийслуш дIа гIирсаш дара дола ахча а материалаш а дукхача объекташка дIа-кьоакхаш а дий, цхьаькхе а ца яккха вIаштIехь а ца долаш. Нийслу проектно-сметни документаци йоацашехьа а объект хьалъеш.

Иштта, Наурски районерча Ленина цIерагIа колхозе 1973 шера 772 эзар сома 16 объект, Шелковской районерча «Коминтерн» колхозе 353 эзар сома 7 объект, цу районерча Ленина цIерагIа колхозе 599 эзар сома 15 объект хьалъе лерхIаш дар.

Цхьан шера иштта дукха гIирсаш хьалде гIертача, план а кхоачаш ца еш юс, дах ца долаш гIирсаш а, латтиkс.

Сунженски районера колхозаш 1973 шера шоай планагIа 4199 эзар сома капитальни гIирсаш хьалде лерхIаш яр. Цхьабакъда, из план финансови, материально-технически торонашца йоазенна, царга хьежжа яцар. Цудухьа, 1973 шера 1 октябре кхаьчача из план 1149 эзар сома, кхыча тайпара аьлча 30 процент, мара кхоачаш яьцар. Иштта дар гIулакх 1972 шера а. 60 процента план кхоачашъяьнна цу шера.

Капитальни гIирсаш дара гIулакх цу тайпара леладар бахьан долаш, Сунженски районе колхозашка даьдаланза латтиса гIирсаш хул а дукхагIа.

Цу тайпара моттигаш нийслу Шелковской, Ножай-Юртовски, Гудермесски районашка а.

Цхьанна тайпара мегаргдоацаш да цхьацадолча колхозашка капиталовложенеш дукхагIа дахьъе пачхалкхана кредита чотах еш хилар. Уж кредиташ массаза а йиза хьа хьоасташ колхозашта, гIакхха объекташ ахчан кхоачам а боацаш.

IIакхха уж межколхозни гIирсашдара организацешка кхоач хьалъе. Юртара гIишлонхой, колхозашца договор а оттадий, объекташ хьалъе болалу. ХьагIахкхоа расчет а еза ца. ДIадала ахча а доацаш, договор доладу, объекташта шоай ханнахьа эксплуатаце а болалаш, межколхозни гIирсашдара организацеш а финансови халача хьалашка отт.

Чакхдахьача гIирсашдарамонтажни балхех шоай ханнахьа, ер шу долалуш, 300 эзар сом ахча дIадалаш колхозаша.

ХIанз йолаш йолча бокъонех колхозаш керда хьалъеча объекташта эшачунна шоай ханнахьа хьажа декхарийла я. Вешта аьлча, керда шу хьагIакхачале, 1 сентябре, кийча хила еза ерригга проектно - сметни документаци, тIаккха из гIирсашдар бахьаш де дезача организацешка дIакхачийта деза. Цар из шоай гIирсашдарамонтажни балхий плана юкъехьоргья. Цхьабакъда из иштта вIаштIехьдаккхац массаза а.

Юртара боахама еш йола капиталовложенеш дикагIа гIирсашдара гIулакх дIахо тоадар, из кхаллоаттадар. Цудухьа, планови, экономистий декхар да капитальни гIирсашдара планировани яр махуллаш тоадар.

А. БУХТИЯРОВ,
«Чечингколхозстрой» объединение кертера экономист.

БАЙРАКХ—ГРОЗНЕНСКИ ПРОЕКТИРОВЩИКАШТА

Дикача къахьегама хьокхамашца чакхдаккхаьд дIадахь пятилетка кхоалагIа, ходамбен дола шу С. В. Макарьева кулгалдеча Грозгипронефтехима коллективо: ханал хьалха кхоачашъяьй балха план а лакхара социалистически декхараш а.

Иштта доккхий балха толамаш даха проектировщиккий вIаштIехьдаьннад дукхагIболча болхана къахьегама оасарле лакхьеш, чурча торонех дикагIа пайда эцаш творчески болх бар бахьан долаш. 161 пайдане гIулакх кхоачашдаьккха Iилманга кьахьегаш вIаштIехьдаьккхаш. Балха юкъейолаьхьа 26 рацпредложени, кхы изобретени йай.

«ДикагIвола изобретатель» яха цIи енний Гипрогазпрома кертерча специалиста В. Г. Прозоровна, технологически отдела группа кулгалхочоа А. К. Имаровна, технологически отдела начальника заместителна Т. Ф. Кругловайна, ХIаьта «ДикагIвола рационализатор» яха цIи енний технически отдела бокъерIвола инженера Н. П. Гурьевна.

Чура торонаш оарцагIьхара пайда хаддаина кьовеам лоаттабу коллективе. Оттадашаш шоалагIа а пайда эц хьалкагIа гIирсашта кьоаченна кийчъеш кальхаеш, массе а хана балха къахьоалаш оргтехника. Цу дерриге новкъостал ду заказ даш проектни документаци оттадела ханал хьалха йистедаккха. Иштта, лоацача хенашка оарцагIа кьачадйина Болгаре Народни Хьажа Республикана меххашта чакхдоахача установка проект оттаяра заказ.

Дукха пайдане гIулакхаш чакхдахар бахьан долаш проекташ дарамонтажни балхий сомаш бехкарахь 25 процент. ДIадаха балха шу институто чакхдаккхаьд 575 эзар сома пайда беш, цох 115 эзар сом планал совгIа а долаш.

Нисларгча пятилетка декхараш кхоачаддеш проектни учтагарьа балха толамаш кхоачашъяхар, лакхара социалистически декхараш дегIа марса а белгаддаккхаш доветте. Массане а чIоагIа ге Гроздовкьоаш кхоам кхьячар укхаза январь чакхболабе дола болий гIулакхаш шоалагIа пайда эцаш юкъешачар, доладу. ЦIа меххе проектни а Iилмангаукъагу пятилеткана никто кхоадделча социалистически яхье дикагIа балха хьокхамаш а институтах коллективна еннай Министерстве хьалхара моттиги карара кара теIa ЦIе байракхи. Белгалдаккха лоаьа бахьа Грозненски проектировщикашта вIаштIехь хIахьалагIа яьккха хилар.

Е. ГРУДИНИН.

ДИКАЧА НАХАХ

СОВГIАТО ДЕКХАРИЙЛА Ю

— Хала бале а, сий долаш бола сай болх цхьана а хIаманца хувцаргбацар аз, — йоах ШаIински района «Южный» совхоза шурий-товарни ферма толамгагIолча доярка Исраилова Каметас. — Цу балхана да ер деррига вахар, ираз, из ба бера хана денз са дег чу бижа, сона безабелла болх.

Исраилова Каметас шийбалхах дувцар кхетадеш да. «Южный» совхоза ферме дояркалла цо болх бу 13 шу да. Цхьакха а шу дахадаш хьинар долча дояркас хьайба продукташ дукхагIа яхара тIехьа ферма коллективо лоаттабеча кьовсаме шийгара доаггIаш долла дакъа юкъе ца хьош. Цул доккха дийна а ду, лоархIа а лоархI из коллективе.

Хьакъарда вай, чакхдаьна, нислагIча пятилетка кхоалагIа, хоадамбен дола шу. Iаи замалахь хьайбай продукташ йоахаргец кийчъелгам алсам даккхар даь фермай болхлой тIахьехаш партеи правительстанашъ тIахьехаш жоп а луш эргара хьалха доккхагIа социалистически декхар тIаийцар Исраилова Каметас. ЕрригIа шоай торонаш оарцагIа хьинар кхакеран бахьан долаш Каметас болх беча ферма болхлочашта вIаштIехь декхардар доахангара шура яккхара тIехьа плана тIайща социалистически декхари толамца кхоачашде. Шера йоахаргIа хIаьмар йолеш 3330 центнер йоала, пачхалкхенна дIадлар 3 580 центнер шура. ХIаьта ферма дояркашта хьалхара шура кхоачашд язара юкъе эггара боккхагIа толам баьккхар Исраилова Каметас.

ПланагIа 2 100 килограммий декхарегIа 2 300 килограммий йолча, ший группера 17 IаттхIарангара 3 100 килограммий шура яьккхар Каметас. Цул дукха тIехьа и бусам. доахангара шура яккхара шоай социалистически декхараш кхоачашдаь цул хьехамцхан новкъосталцен дояркашта говзал кхоарезагIа Хакимова Зурайа, ТаIбиева Сацагтас, Султанова Аймане, кхычар. Из боккха толам бар. Цо хьахьекхар къахьегам дика вIаштIехьбаккха, дисциплина йолаш, барттайна, доахан доагIача тайпара кхоадоаш болх бу. Партеги Iунал деши хилар бахьан, медла доккха дале а декхар толамца кхоачашде ферма колзлочаш вIаштIе хIара вIаштIехь.

Шийна карагIдийнна толамаш чIоагI а дег, нислагIча пятилетка дийлагIа, кьоастамбеча шера уж хIара хьы а дикагIа ба диш лерхI ферма бартийнача коллективо. Партеги советски халкъагеи КПСС Центральни Комитета дахьа Кхайкарало дерагш гIоздахьаш ферма болхлой, лаьттандараш хьайбакарай продукташ дукхагIа яхара Ерригсоюзни социалистически яхья юкъе а баха шоашта декхараш оттадаьд: планагIа 2 100 килограмм шура даккхар, 2 350 килограмм шура яккха, пачхалкхана кхоачаш 3 700 центнер (план 3 400 центнер) шура йоахха, шура 100 Iатта тIехьа 85 Iаса кхеде, шурий 1 центнерга дIадоала мах дикка лохбе, кьахьегамашта оасарле 5 процент лакхбе.

ХIаьта ферма толамагIа йолча доярка Исраилова Каметас дош деннад 1974 шера ший группера хIара Iаттагара 3 500 килограмм шура яккха. Шоай торонашка хьежа доккхий декхараш тIаийцад Каметаца доярканна а.

Хьалха дIадахача шерашка дахаача толамех цунна еннай Октябрьски Революце орден, «Знак Почета» яха орден, ленински юбилейни медаль.

— Цу деза правительствени совгIатана декхарийле ю со кхы а хьинаргIа кхаьталла, — дуц Исраилова Каметас. — Аз доккха баркал аз са къахьегам боккха мах баьча вай партена а правительствана а.

Р. МАЛЬСАГОВ.

СУРТА ТIА: «Южный» совхоза доярка Исраилова Камета.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЮРТБОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОШТА

Араьннай «Сельские зори» яхача зональни журнала арIиянна февральски номер. Iилмашча пайда баргболаш кIоарга чулоацам болаш дукха материалаш я цу номера тIа хетадеха.

Черсий - Балкхарой автономни республике хьажкIаш кхелра опытах дувц «Черсий-Балкхарой хьажкIий хьа» яхача ший статья тIа цу республика министра М. Хачетлова. Цу республика хьажкIаш ледерий опыт Дагестана, НохчГIалгIай республикашкарча хьажкIаш кхеерашна шоай балха юкъейолалдайор пайдане гIулакх хургдар.

Дуга хкеерии, Краснодарски края, Абински района «Искра» яхача колхозерча дукха хкеерши апелоахаш довза Социалистически Къахьегама ТуопаIа В. Колесникова шийга язьъя «ХIара гектара тIара 70 центнер» яхаш корта бола статья.

«Кхаш лелабечунна календарь» яхача рубрикай «Гуразьа дийиача ялата дика хьувкьам хеебара» яхаш корта а болаш кепатеха подборке а я. Ялата дика хьувкьам хеебара Iайни бIаьстин де дезачоа хетаьа я цу подборкера материалаш.

ЧIоагIа сакъердамен йийшача пайда баргболаш я «ДикагIйолча хаиашка, лаьрхIача дозашца» яхаш Дагестански юртбоахама института доцента, юртбоахама Iилмай кандидата У. Пейсахова язьъя статья. Ший статья тIа цо дувц дика хьувкьам хеебара гуразьа йийшача культураш минеральни удобренеш подбирамаш балхаш миштта вIаштIехь чакхдахь деза.

КIоарга чулоацам болаш а «Доакъарий цхьатарра доллашке а — продукци дукхагIа йоахьх» яхаш комбиподкьара промышленноста Iилма - тохкама Ерригсоюзни института директора, экономически Iилмай кандидата А. Чемодурова, «Оптимальни рецепташ» яхаш цу института новкъостагIволча Iилман болхлочо В. Старовойтенкос язьъя статья. Шоай статьяшка цар дувц комбиподкьар кийчдар хаттараш.

Вокхха чулоацам болаш, сакъердаме, йийшача юртбоахама болхлочашта пайдане хургйолаш кхы а дукха статьяш я «Сельские зори» журнала арIиянача февральски номера тIа.

С. ЧЕРВОНЫЙ.

КЪОНА БОЛХЛОЙ КИЙЧБАРА ЭШАРАШ

IалагIате доккхий бехкамаш декхараш оттадьд профессионально - технически дешара болхошка хьалхашка парте XXIV съезда а «Профтехдешара система дIахо тоаярах» болча КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советеи цоцамаш тIа а. Царех кертера да халкъбоахама деррига доакъошта массе а оагIорахьа дегIабаьккха, лаьрхIа говзал йола, Даьхенна мутIахьа бола къона болхлой кийчбар.

Боккхача лоархIаме да балха говзалаш харжаргвара цхьана юкъера дешар Iомадергдолча профессионально училищий шеръяр а цоагIьяр а. Юкъера профтехучилищаш — вай мехка кердача тайпара дешара моттигаш я. Iилмай - технически прогрессо дIахьекхача торах каргаш балха говзалаш а Iомаеш юкъера дешар а кхачхаш да цар. Юкъера школашта кьахаш цар кхоачашду вай мехка хIаравар юкъера дешар дала хилийтара декхар а.

Вай республике 29 профтехучилище я 15000 кагирхошна дешаш. НаслагIча пятилетка кхоалагIа шера бахьа балхо гойт профтехучилищашта инженернопедагогически болхлоша дукха хьалхашка оттадаьд гIалайта деккхараш кхоачашде дакхамехкашта хилар. Халкъа боахама 30000 совгIа къона болхлой балхатIа профессионально - технически училищашто кийчбаь.

Грозненча №№ 4, 5, 11 йолча профессионально - технически училищашта балхашка хьежача дика гу кердача тайпара вIаштIехкхача юкъера профтехучилищашка кагирхоша шоашта хьаштдола балхашта говзалаш кхардераш а Iомаеш а хIанз юкъера дешар а дешаш а ИштIа да торо йолa. Цигара дийша арабоала дукха къона болхлой кхетам болаш цIи лакхара белгала. Цу юкъера дешар да лаьрхIа дешаш хул.

Профтехучилищаш юкъашкаралкхаш къона интернацаш, инженерно - педагогически болхлоша, эргартчашка сроч профессионально - технически хьежа дешара система юкъдалаш мехкарьа кийчбара дешара гIулакх кхочушде. ГIулакх болх шаьцара хьалъе Iомаба эздеи, партихьа хьалхьаи юкъера дешаш гIаьндоа, керттера деккара хьехар, цигара дешаш Iомадеш хIоарйоххьа вIаштIехьдаьккхаш ба цаьна коммунистически кхетам хьалхара ойла.

Дешарехь гIалантолу доагIа дукхача училищашка дешарен кхетамен цIе дIарцца лакхатIа кьакхоаш болхлоша боалерай къахьегаш эргадеш хилар, болхлой кхьахьегам эргаллаш, кагирхошта идейно-политически, интернациональни, эргаме кхетам кхоллаш. ЦIа Iалашдеш хургба гIулакхашта хетам а лакха а тоаюкка дIахо таро дешаш балха гIулакхаш дукхагIа а вIаштIехь.

Цу балхашта цIензадеш дахкахойа гIулакхашта «Нохч ГIалгIай обкома Х-и XIII-и пленумашка. Цига шоашта пайдане кхетам кхоачаш юкъе коммунистически кхетам балара бола дIа кхоачаш я, кердача тайпара профтехучилищашта йолча пхьенашта къиматтоаш а, партийни, профсоюзни, комсомольски организацешка, инженерно - педагогически коллективашка. Дукхача шерашка шоай идейно-кхетамга балха лостам луш лоархIаш да цар парте обкома пленумий сопамаш.

Профтехучилищашка дукхагIа терко ю хIанз дешархой коммунистически кхетам чIоагIбарах, советски патриотизма, социалистически интернационализма йолаш, болхой класса революционни а къахьегаме а сийле лоравеш алсамбаккхарах, цхьахадаьна Даьхе дика хургбалаш а хьалхашка уж кхьдаьхьарна.

Белгалда шердаьл В. И. Ленина вахара а революционни гIулакхаш хьоахам тIа кагирхой кхетабелла. ехи бола кагирхашт профтехучилищашка кьинабелга, къаьста мехкаьлтай а химически а промышленноста машинаш хьахь.

Кагирхой Iомабала разиа болха кагирхойга дикагIа вIаштIехь мехкадахьа, мехкахьта-химически, машинаш хьахь а училищашка а, топпарчера промышленностера, торговлера болх йоаш шоашта балха вIаштIехьдаь училищашка Iомаделга гIулакх хул. Цо хьахьаш болх кагирхоша болх говзаллашка балха корах хьаьлгIа бухIьхьахьоабеш.

Профтехучилищашка кьона болхлой кийчбара балхах дIакьаста бахьан бола дакъа а хинна дIаэттад кагирхошта интернациональни кхетам лугла. Дешархошта из бола лелаш я цаьца, а тоалола. Из шоай кертерча училищашта профтехучилищашта цаьна партийни организацеш, цаьна кагирхой комсомольски организацешта. ХIаьа шоа дешархой. ХIара цаьна болха дукха бIа мехкаьлтай кагирхой кхетадеш дешаш доллаш да цаьна училищашка 47 кхьамаь болх кхоачашбаь.

КарагIдьанача дикачунца ца белгаллаьдекхаза даргах кхоллаш говзаллаш дикагIа хургйолаш а кхетам бола лацаш а хьаштдеш профтехучилищашта гIаьлла. Цигарча дешархой а вIаштIехь балха дIакьаста, тоаеш кертерча кагирхошта ЙоагIа болх вIаштIехьа дика ба. Хьажарийла ХIара шоай ба дикагIа карагIдайта тоабар а дешаш вIаштIехь хетам тохкам бетта а.

Вокхо йоашаш дукха дешархой, дIабох ханна дукхагIолча училищашка, цу болх бархочо, ЙоагIа болх бахкараш гIаьддаш лелабеш. Iалхама во латт нохчи гIайгIа. Iоалхамате во латт нохчен гIалагIа-техника йоастера кагирхошта.

Дукха дикагIа гIулакхаш йолчашка ба цигарча кагирхоша, из йоагIа дикагIа кьалилчайоалу мохка профтехучилищашта дешаш хьайболча дешархой шоайла хьакъе дешарехь. ХIара Iалашбеш. Рангаш Iаьлхера юкъе йоала Iоаьмберга хьожа. ХIаьта мехкаргIа ханна йоала дIа Iалашбеш дешарна. Мелла дола дешар Iомадергдолчарна эзар дийца да цар. ХIара шу юкъе дика хьиетара Iомабала хьийзача сакъердамал кхоачаш эргадеш. Из юкъе хIара дикагIа профтехучилищашта: вай мехка лакха хьаьлла гIаьлла.

Тхона хетачох, бакъахьа хургдар республика планови организацешта къахьегама тоаба шоай юкъара школашта кьаьгаш хIара цIенна профтехучилищашта йоахьа, цу профтехучилищашта кердача тайпара кхоачам тIа а Iомаде.

Болхлой класса йоагIача тайпа да дика тIехье кийчъяра боккхача а пхьера дола говзалаш Iомаеш а кхоачаш а, кердача тайпара профтехучилищаш а ноанаш а эргаш а эргаме а кийчъеш.

Дукхача шерашка квартираш лаца хьехархошта, мастерашта. Цудухьа каст-каста хувцалу училище болхлой. ХIаьта малагIча бахьан да уж кийчъелга училище а шоай тайпара дешара - материальни база а ца хувш, цига дешаш дола латт планах лаьрхIа дола училищаш ца хиларга.

Эшачунна хьежача геттара къахьегам хьажар «Грознефть» объединена проектерча профтехучилищашка вIаштIехьдаьккхаш. Цунна мел хуна тIа Iомаеш ахь дIа. Цигара профтехучилище цхьа дезаш дар 1970 шера. ХIаьта дIадахача шера мара хьалъяь лаьрхIа болха. ХIара лаьрхIа а, цу тайпара кагирхой хьалхьаш 850 цIера училище. Объединене кулгалхошна геттара ледара леладу профтехучилищашка дешара - материальни базага бIаргтохар. Цаьна училищашка чакхдоаш лаьрхIа профессиональни база дIахьеха.

Дукхача лакхара говзал йола болхлой эш «Грознефтехимзавод» объединене. Цхьабакъда объединена кулгалхоша кIезига йоакхо тIа йола профтехучилищашка.

Химкомбината коа ханна лаьрхIа долча цIенонашка № 28 йола профтехучилище. Газа хьерам болаш ков хьийла хилар бахьан дола дешаш долаш гIирс а дIакьаста болхашта. Кагирхоша цхьаьнна хьахьа йоала ца лаьра дешархой. Цу училищашка Iомадергдолча кагирхой кьиманаш юкъе. Гаьнна гIаьлла йола къиманаш лаьрхIа.

Грозненски гIолла лаьрхIа дIаьдара а № 26 йолча технически училищашта деша а бола болх бу а моттиг. ХIаьта цу училищашка эша керда цIенош 1972 шера хьалъе лаьрхIа дезаш хилар. ЛаьрхIа 1976—1978 шерашка.

Оаха юкъера дешар а дезаш хIара лаьрхIа.

Базови предприятеша шоай дезачоа лакхара говзал йолча кагирхошта юкъара профтехучилищашта лаьрхIа №№ 3, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 28 йола училищашка кагирхошта юкъера дешар деш. ХIаьта уж хьала дешархой бахь дешаргйола моттиг а хул.

Заргха боларах из гIулакх леле, ер республикера тIахьхоша вай республикерча профтехучилищах 20 процент мара кагирхой юкъера дешар деша йиш йолаш, ерригача Российски Федераце лаьрхIа 40 процент йолча. Цу гIулакхка терко е еза предприятешта, ведомствашта, министерствашта кулгалхоша.

Базови предприятеш кулгалхошкара каст-каста хоз профессионально-технически училищашка арабахьа къона болхлой кьолла лерттIа болх бахьа, уж хьичахьа дIаухаха. ДукхагIча юкъе дукха цу тайпара моттигаш нийслу кагирхошта къаьхьега а салаIа а лерттIа хьал вIаштIехь дахь дахьа кхоачашда хIара кагирхой ца болхашка. Цу гIулакхашка боккхача лоархIаме да дукхача хIара болх бахьа, юкъера кагирхоша дешача яьлча. Боккха кагирхой кьолла дика хIара болх белга кагирхоша.

Иштта да хадда боахама къона болхлой кийчбара юкъера лерттIа профессиональни-технически дешара дикагIа лакхера дIаьшшар эшарш. Профессиональни-технически дешара болхлой класса къона дикагIа Iилма Iомадеш кагирхоша. ХIаьта вай боахамий кулгалхоша новкъосталла парторганизацешта, комсомольски хIара кагирхой болх бола партеи тIа хIара йолча кагирхой, цу Даьхенна мехкала да къона болхой мехкала кьола.

А. ЗАИРХАНОВ,
профессионально - технически дешара республикански управление начальника заместитель.

КХО ОРДЕН ЛЕЛАЕР

ДИКАЧА НАХАХ

«Тахан карагIа мел дæьннар шун, деза новкъостий, дошочу кулгаша, долла хIама довзара тIакхувча хьаькъало, творчески низаша хьадаь ца», — йоах КПСС ЦК-а Кхайкарал тIа. Парте иштта боккха мах баьча нахаца я са турпал — Урус-Мартановски районан Мичурина цIерагIча совхоза кхоалагIча отделене шурий-товарни ферма доярка, коммунист Адуева Iаламат...

Довкъашца, Iалама хозача моттиге улл Олхазурово. Цига яьй А. Адуева. Цига дIадихьад по берал, къонал. Цига эггара хьалха хьахиннай цун эздий оамалаш. Цига хьалкхийнай, вахар дайзад...

Дукха да Iаламата цу юртана дувзаденна. Цу юрта дIанийнай из Ленински парте мугIарашка. Укхаза тийннад цунна паччахьалкхен доккхий совгIаташ — шиъ Ленина ордени цаI Къахьегама Цlеча Байракха ордени, Ленински юбилейни медали. Юртахоша из массехказза хийржай юрта Совета, райсовета депутаталла. Цудухьа я Iаламата шоай юрт хьамсара. Дукха беза цунна юртахой. Къахьегамца, вай Даьхен рузкъа совдоахача, саг иразага кхоачавеча къахьегамца жоп дала гIерт из вай парте, правительства еча йоакхонна, юртахой шийх беннача тешама. Из цун вIаштIехьа а доал...

Совхоза масса а йолча отделенешкара хьалха латта хьайбаш лелaдераш, бригадираш, боахама кулгалхой вIашагIкхийттабар кхоалагIча отделене ферма Цlеча уголоке. Дийцар КПСС Централъни Комитета Кхайкаралца дувзаденна кердача шера шоашта хьалхашка латта декхараш.

— Тха массане а дог гIоздоаккхаш хIама да дIадахача шера йиълагIча квартале вай совхоза хьайбаш лелaдераштa юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах карара кара тела цIе вымпел тха ферма коллектива ялар, — аьлар ше цига къамаьл деш нов. Адуевас. — Бакъда, даьхача толамех кхоачамбаь Iе йиш яц вай. Пятилетка диълагIча шера кхы а дикагIа къахьега тIахьех вай хьамсарча парте. ХIаьта КПСС Централъни Комитета партега, вай мехка деррига халкъага даь Кхайкарал советски сага вахар тоаде лаьрхIа да. Цудухьа тахан укхаза сай новкъосташта, совхоза кулгалхошта хьалхашка дош лу аз шера хIара беттача Iаттагара 3500 килограмм шура яккха. Из декхар сайна хьалхашка оттадеш юха а шоллагIча отделенерча ферма доярка Адуева Тамари яхье а хьех аз.

— Аз тIаэц Iаламата кхайкам, — Цул тIехьа ца йиса дош лу аз, — йист хилар Тамара.

Иштта кердача шера хьалхарча денношке денз шоайла яхье баьлар цу совхоза дикагIйола дояркаш. ХIаьта, вахаро ше хьахьекхад толам яхьо хьакхоллаш хилар.

ХIара беттача Iаттагара планал совгIа 180 гаргга килограмм шура а йоаккхаш чакхдаьккхад дIадаха шу хьалха тIехьаюсаш хиннача цу ферма коллективо. Цу толамга никъ гойтар Iаламат я аьлча гIалат хургдац.

— Адуева Iаламат укх совхозе болх беш йола дукха ха я, — йоах совхоза керттерча зоотехника Эскиев СаIида. — Шерра-шера доккхий толамаш доахаш, хIара Iаттагара йоаккха шура 3700—4000 килограммал лох ца йолийташ хьайоагIа из. Иштта толамаш дахa цун вIаштIехьдоал ший болх дукха безаш из йоландаь. Шийна ховра керда балха бæхкача къонача дояркашта дIахьех по, уж доахап детта Iомабу. ХIаьта, моллагIа а кердадар эггара хьалха по дIадоладу.

Иштта да совхоза керттерча зоотехника хьалха латтача доаркана ду тешал. ХIаьта из тешал тахан по хьалха деш дац. Ше къахьегама наькъа тIа яьннача хьалхарча денношке денз даим а хьалха латташ хьаенай Iаламат. ХIаьта лоаца бац цун къахьегама никъ. Ший вахара шовзткъа итт шерах дукхагIа йола ха — ткъаь итт шу — хьайбашта гIулакх деш дIаденнад по.

Атта дацар Iаламат эггара хьалха ферме балха ена 1944 шу. Чакхбаланза бар Сийлахь-боккха Даьхен тIом. «Деррига а фронта, деррига а котало яккхара» — цу лозунгаца къахьегаш бар советски нах. Уж кхераш бацар мопалах, шелалах, турпале эшайора халонаш. Царца бар Семипалатински областе Барадулихански районе Успински яхача юртарча ферма хьайбаш лелaдераш а, царца яр нохчий йоI Адуева а.

Дукха дар эшаш, тIаккха фермера деррига а балхаш кулгаьшца де дезар. Цу гIулакхо дукха къахьегам дIабехар. Из деррига а дIадаьлча, Iан замалахьа, балхара чувоагIаш, балха дIаводаш хилча ший тайпара узамаш деш, шок етташ ши бIарг хьа ца локхийташ хьекхача дарцо хийла басилг лоацар. Бакъда, мел хало хьалхашка отте а юха тIехьашка балацар нах.

ТIом сецачул тIехьагIа дукха ха ялале дIаяьлар уж халонаш. ХIаьта цу фермерча дикача наха гIо дарца Iаламатах доярка хилар. Цу ферме кхойтта шера болх баьчул тIехьагIа, 1957 шера Олхазурово баха баьхкар АдуевгIар дезал. Цу хана денз цига къахьегаш я из.

— Атта бац доярка болх, — дувц Iаламата. — ХIаьта а дукха беза сона сай болх. Дика къахьегаш ба соцара дояркаш Висаева, Томагова, Зуракова, иштта кхыбараш. Шоай планаш а социалистически декхараш а тIехкхоачашдаьд пар. Соца Iомабенна ба уж. Цар хьокхамаша дог хьест са. Айса гIулакх деча хьайбашта ханнахьа доакъар дулл, кIалхьарцар ду, детт уж. Шоашта гIулакх дIадарга хьежжа шура лу сона пар.

Сий! Атта дац из даккха. Къахьегамца доал сага сий. Къахьегамца даьккхад ший сий Iаламата а. Укх фермерча, совхозерча коммунисташа из хержай шоай парткома членалла. КПСС Урус-Мартановски райкома член а я Адуева. Иштта из я шоай отделенерча халкъа тIахьожама группа председатель а. Даим совхоза, района Сийлен доска тIа а доал цун сурт. Цун сий ду цхьана болх беча коллективо, юртахоша. ТIаккха дий цул доккхагIа иразI?

Цига волаш са къамаьл хилар ферма дукхагIболча хьайбаш лелaдеращца, боахама кулгалхошца, Iаламата юртахошца. Массанегара хьахозар цаI дар — къахьегам дукха безаш, доллача хIамах дог лазаш, селханарчул дукхагIа тахан, таханарчул дукхагIа кхоана кхоачашде гIерташ, вай заманца шерра гIа боахаш кхалсаг я Iаламат.

Шийна уллув болх беча наха меттел, еррига коллектива а гIо де гIерт из. Уж балха тIехьабисар, цар хьокхамаш лоха хилар ший болх тIехьа бисар лоархI Iаламата. Фермера чу тIехьарчарца йода из, балха хьа хьалхарчарца йоагIа.

Иштта я из совхозе, районе, республике цIи хеза йола доярка Адуева Iаламат. Цунна ший ираз къахьегамца корадаьд.

Из йоаккхий еш я таханарча шоай ахархой юртах, шоай вахарах. Из тамаш а яц. Овлангара денз тоалуш, хозлуш хувцаденнад цуи юрта сибат, вахар.

— Хьалха дIаяхача хана хIанз санна яцар тха юрт, — йоах Iаламата. — Балхаш хала дар, эшараш дукха дар. Тикаш, школа яцар. ХIанз долла хIама да тха юрта. Тикаш я, школа я, наьха къахьегам аттача баьннаб. Масса а тайпа гIо ду тхона Iаьдало. Вай партена а правительствана а баркал ях аз.

Ший ткъамаш шерра доаржадаь Iана сайре тIаенаяр юрта Iаламатаца а цун новкъостащца а аз Iадика ювцаш. Ахархой юрт сийрдаьккха йоагар электрически лампаш. Цу юртарча иразерча вахаро дог хьесташ ловзаш санна хетар цу сердала юкъе гIолла дIахьежача сигалара Iоелхаш йола лай чоалпаш. Улицашка ловзаш долча ахархой берий оазаш яр хьахозаш. Хетаргахьа царца хила мегар цу юртарча школе ворхIлагIча классе дешаш йола Iаламата йиIиг Яха а. «Ма хоза да-кх цар берал, ма иразе да-кх цар вахар. ХIаьта, вай лаьттара вахар хоздераш ба-кх Iаламат санна бола къахьегама турпалаш!».

Ю. КУРСКИЕВ.

Якуте Къалбаседа-Шан океана юхxе Лохехьарча Колыме уллаш я йоккха йоаца Поход, яха романтически цIи йола поселок. Цунна гаьна йоацаш (сибарегIарча кхетамех лаьрхIача) я Андрюшкино яха юрт. Цига бах юкагираш — Советски Союзе эггара зIамагIча халкъех долча цхьаине викалаш.

Революци ялалехьа юкагираш бахача моттигашка массе а хана къели, лазараши, моцали хиннай. Юкагирий фу халара гIо деш хиннаб дегIа чура «жинаш» арадоахаш унахошта дарбаш даь шаманаши мела а деш туземцашта тийша балхаш деш хинна совдегараши.

Къилбаселан саьрч лелaдерий чкъаьрий доахарий вахаре хувцамаш денад Сийлахь-боккхача Октябра. ЩIаккха юхадоагIаргдоацаш дIадаьнад лазараш, кIур хьувзаш хинна чумаш, моцал. Юкагирий дезалашта деннад башха дика дахчан цIенош, берриra дешархой паччахьалкхено Iалашбеш йола школа-интернат хьалъяьй бераштa Андрюшкине, Межко йоакхо ю саьрч лелaдерий. Гаьнарча юрташка дика йовзаш я самолеташи верталеташи. Цар хьадахь гаьнна тундре саьрчий Iулаш доажадераштa мел эшар.

Лорой зоотехникой хийцав шаман, Андрюшкине бахараш радиога ладувгIа, киноrа хьажа йиш йолаш ба.

Книжкаши журналаши деш ба юкагираш. Цар шоай хьехархой, лораш, ветеринараш, зоотехникаш ба. Дукха хьа йоацаш писатела-юкагира Курилов Семена арахийцад «Халидон Халерхен» (Аьрзе кIорига форда чайкен) яха книжка. Цу тIа дувц ваьча мехка кердачох, юкагирий кердача вахарах, балхах. Юкагирий керда вахар... Дукха ха я из иразе вахар Советски Союза халкъий барттайнача дезале дахача доккхийча а кагийча а къамашка кхаьча. Из керда вахар юкагирашта деннад Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце, цIаккха а лир довргдоацача сийлахь-йоккхача ленински идеяша.

СУРТА ТIА: юкагираш Анна Терентьеван Мария Слепцован «Советски Союз» яхача журнала керда номер ешаш ба.

Г. НАДЕЖДИНА сурт.

ТАСС фотохроника.

СПОРТ

В. ШАМОВ — ЮХА А РЕСПУБЛИКА ЧЕМПИОН

Чакхъяьннай дунен халкъашта юкъерча шашкаех маIа нах ловзара чемпионат. Юха а республика чемпиона цIи яьккхар спорта мастералла кандидат волча Шамов Валере. Цо бархI котало яьккхар, шоаза ловзаш цхьаккха ца эшаш чакхваьлар.

Чемпионате шоллагIа моттиг яьккхар къовача спортивни хьалхара разряд йолча Брюзгин Владимира. Цун 7,5 очко я. КхоалагIча моттиге ва Н. Шихарбеев.

●

ДIАДОЛАДЕННАД ЭРСИЙ ШАШКАЕХ ЛОВЗИЛГА

КIирандийнахьа дIайолаеннай Нохч-ГIалгIайчеп эрсий шашкаех ловзара чемпионат. Хьалхарча туре кот а баьнна шоай счета тIа цхьацца очко дIаязйир республика соахкарча чемпиона Н. Хромушкина, Н. Шихарбеева, М. Ибриева. Вож партеш цхьаккха кот ца воалаш чакхъяьлар.

●

УНАХЦIЕНОИ СПАРТАКИАДА

Кхаь группе дIахьош я «Къахьегам» яхача ДСО чуйоагIача командашта юкъе шахматех ловзара яхьаш.

ЦхьоалагIча группе хьалха я «СевКавНИПИнефть» команда. Хила йиш йолча шиттанех цхьатта очко яьккхай цо.

ШоллагIча группе хьалха ба хила йиш йолча шиттанех нийс очко яьккха «Октябрьнефть» НГДУ спортсменаш. Иштта хила йиш йолча пхийттанех нийс очко я № 7 йолча СМУ команда а.

КхоалагIча группе цIаккха ца эшаш дIаболх Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода шахматисташ. Ялхазза лайвача 14,5 очко яьккхай цар, 18 яккха йиш йолча.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

КЪОНАЧА ТУРПАЛАШТА ХЕТАЯЬ

ХIара шерара 8-гIа февраль — фашисташта духьала къовсам лоаттабеш байна деррига дунен къона турпалаш дагалоаца Ди да. Цу денна хетаяь митинг хилар Карабулакерча № 1 йолча юкъерча школе.

Спортивни зале нийсъенна дIаэттай пионерий отрядаш. Митинга кийча хиларах рапорташ лу отрядий вожатеша дружина совета председателага, хIаьта цо — йоккхагIйолча пионерий вожатега. Пионераша салют а луш хьачуяхь дружина байракх.

ТIаккха долалу фашисташта духьала къовсам лоаттабаьча дунен дерригача мехкашкарча къонача турпалех лаьца къамаьлаш. Къонача советски турпалашца цхьана укхаза пионераша бийцар Парижера комсомолец Даниэль Фери, Ираке подпольни организаце связной хинна Фадыл Джамаль, иштта кхыбараш.

Къона турпалаш хиннаб фашисташта духьалара листовкаш йоаржаеш, моастагIий къайленаш гучайоахаш, майралца фашистех латаш. Шоай вахар цар дIаденнад халкъий ираза.

Митинг чакхйоалаш къона турпалаш дагалаьца йист ца хулаш минута яьккхар гулбенараша.

В. БАКАЛЮК,

Карабулакерча юкъерча школа комсомола комитета член.

Редактор **Т. А. ТЕБОЕВ.**

ДоттагIала клуб

Грозне Старопромысловски района № 55 йолча школе вIашагIъелла болх беш я «Шегвоздика» яха интернациональни доттагIала клуб (КИД). Цунна чувоагIа 48 саг. Клуба доакъошхоша союзни республикай столицашкарча школашца бувзам лоаттабу, каьхаташ дIа-юха язду, вIаши довзийт школа вахар, городий исторически а культурни а моттигаш тIайолаш открыткаш кхухьийт.

Р. РОЗИНА.

ЦАР СИЙ ДУ

ХIара дийнахьа бурув деттараш, вышкомонтажникаш балха дIа-хьа бига Малгобекски АТП 17-18 автобус хьакъоастаю. ХIара автобус цхьан е шин буровой болхлошта дIалу. Бурув деттараш шоай ханнахьа, графикал тIехьа ца бусийташ, тоxкама скважинашка дIаккхачийта декхарийла я уж.

Нагахьа санна водитела машина ший ханнахьа кийча ца хилийтача нах балха тIехьабува, балха ха йов, къахьегама овсарле а лохлу. Бурув тохар аттагIчарех бола болх бац, цудухьа балхара йистебаьлча, салаIа шоай ханнахьа цIабига а беза бурув деттараш.

Нийса дац, автобусага хьежаш болхлой духхьал ара латта безилга. Укхаза балха дIабаха вIашагIкхет УБР, «Малгобекнефть» НГДУ, Вознесенски газ чакхйоаккхача завода болхлой. Лайх, догIагIа, михагIа, хIаьта аьхки малхагIа дIахьулабала моттиг яц царна.

Из гIулакх тоаде йиш йолаш да. Цу предприятеша цхьана кхоале йича.

КIанa. Iай, шийлача хана, хала да мехкдаьттахошта болх бе. Уж балха дIа-хьа кхувлача автобусий водителашта а дац атта: наькъаш тIа ша улл, дохк хул. Цхьабакъда, водителий М. Бокова, Б. Гойгова, К. Саутиева, М. Полонкоева, Б. Картоева, Б. Мержоева, М. Мержоева шоай балхах дика ка йоал. Цар автобусаш массаза а цIена, технически дикача хьале хул. Бурув деттараша чIоагIа сий деш а, лоархIаш а ба уж.

С. БАРХАНОЕВ.

Дешархой писателашца вIашагIкхетар

Самардийнахьа Ножай-Юрта района Мехкеты юртарча юкъерча школа дешархошца вIашагIкхийтар республика писателаш. Цига дакъа лоацаш хилар Нохч-ГIалгIай писателий союза Правлене председатель, поэтесса Р. Ахматова, писателаш А. Боков, М. Мусаев, С. Чахкиев, Ш. Лорсанукаев, композитор С. Димаев, Ножай-Юрта района партийни, советски, боахамийн кулгалхой.

Дешархошта шоай творчески планех лаьца дийцар писателаша, керда произведенеш йийшар. Иштта шоай керда стихаш йийшар моттигерча къоначa поэташа нов. Сайдулаевен Магомгазиевеи.

Цига баьхкача хьаьшашта шоашта карагIдаьинарех дийцар дешархоша, шоаш болча бахкарах доккха баркал а оалаш художественни самодеятельноста концерт оттадир Района вахаре лоархIаме хIама хинна. цIей дездеш сайна чаьха дегаш гIоздоахаш чакхдаьлар из вIашагIкхетар.

С. БЕРДОВ.

Доазол дехьара

ДОГ АЙДЕШ БОЛА ХЬОКХАМ

Кубе хиннача КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева визита итогий боккха мах а беш, машарен солидарностен Ерригиндийски организаце кулгалхоех цхьанне, индийски парламента депутата Амрит Нахатас шуи корреспондента ше интервью луш хьакхайкадир:

— Куба — малхбузехьарча полушарерча антиимпериалистически къовсаме лидер а Латински Америкерча деррига бокх мехкашта хьокхам а. Советски Союза эзараш километраш гаьна улл из. Цхьабакъда КПСС ЦК Генеральни секретара визито дерригача дунента дIахьекхар, юкъе мел гаьна юкъ йоалле а социалистически паччахьалкхений цхьоагIон кхотаялари хадданза чIоагIдара цунга новкъарле юлургйоацилга. Куба ший доттагIех хьаьда хулга ловра империалисташта, Латински Америкера, Азера, Африкера антиимпериалистическии антиколониальнии низий фронт чIоагIъяра новкъарле е гIерт уж. Цу мехкий чурча реакцех ког гIортолга а ец, царна ловра дIахо а паргIатони демократен садикъа. Цхьабакъда Советски Союзацара, ерригача социалистически содружествацара дегIаухача мехкий демократически прогрессивнии низий солидарность хадданза лакхлуш хилaро низ бола духьале оттаю империализма тийшача балхий наькъа тIа.

Европера а хIаьта иштта СССР-ан США-нен юкъерча гIулакхашкара а кхоккам кIаьдбаларо, къаьгга хьахьекхар Советски Союзон цуи кулгалхошен массане юкъара кхеоамзле чIоагIъеча лоаца хьалхара дакъа. Кубе хиннача Л. И. Брежнева визит машари халкъий доттагIали чIоагIдара гIулакха юкъе керда дакъа лацар да. Из ба дог ураоттадеш бола советски арахьарча политика интернационализма хьокхам.

В. ТРУБНИКОВ,
АПН соб. корр.

Дели.

МАШАРЕИ ПРОГРЕССЕИ ДУХЬА

— Кубе хиннача КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева визито тешал ду, — хьакхайкадир Финлянде просвещене министра Ульф Сундквиста АПН корреспондентага, — СССР-о чакхйоаха машаре дахара политика, деррига мехкаши халкъаши дегIадахкаран тоадаларан новкъостал деш йола политика чIоагIъялара.

Дукха ха йоацаш со Кубе ваха волча хана, — аьлар У Сундквиста, — масса метте белгалдаккха йиш йолаш вар со революци кубински халкъа исторе чухь овлангара гола тохара маIан долаш хилар. Революци яьчул тIехьагIарча шерашка хинна прогресс Iалаьмате йоккха я, къаьстта а нагахьа санна дуккхача шерашка Кубе чакхъяьхача мохк бовхара политико цунна даь зе теркалдича. Аз къамаьл даь дуккха кубински школьникаш, студенташ, преподавателаш кIоарга оптимизм йолаши шоай кхоаненах бIубеннен бар. Кубе со дIамелкхаьчача метте сога хьахьийкхар СССР-ен социализма кхыча мехкийн новкъосталца хьалъяь, башха-дика кийчъяь школаш.

Революци маьлльнге а оттаяь хиннача экономически блокада хьалашка Кубай обществении прогрессана хоадамболлаш болча лоархIаме дар цуи халкъа социалистически мехкаша даь новкъостал.

Л. И. Брежнева визито тешал ду аьнна хет сона, — аьлар министра, — СССР-и Кубен машарен социальни прогрессен духьа цхьана гIулакхаш чакхдаха безам болаш хилара.

В. МАРЕЕВ,
АПН соб. корр.

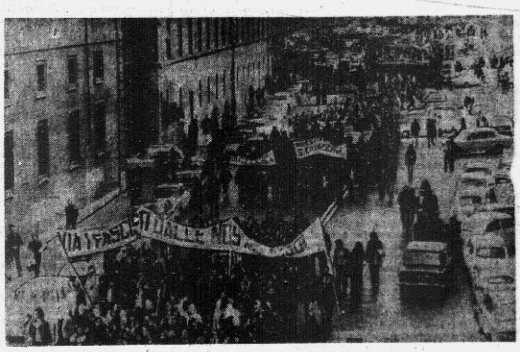
Хельсинки.

Наькъашка хиннача хатарех наха даьнна зуламаш

ООН-е кепатеха араяьхача даннеша яхачох, наькъашка автомобильнии кхыдолен хатараш хиннача 1971 шера 250 эзар саг веннав дерригача дунен тIа, хIаьта 7,5 миллион сага човнаш яьй. Хатараш хинна нийсса ахаш хIана бап аьнна бола нах (45 процент) Европана кхоач. 28 процент Къилбаседехьарча Американа. 27 процент — кхыча континенташта.

Наькъашка хинна хатараш бахьан долаш алхха США-на 13 миллиард доллар зе хиннад 1970 шера.

(ТАСС).

Шерлуши чIоагIлуши йоагIа Итале демократически низий цхьоагIон фашисташта духьалара фронт.

Итташ, бIаьш демонстрацешкен митингашкен къахьегамхоша хоадамболлаш хьадех неофашистий харцахьара гIулакхаш соцадар.

СУРТА ТIА: Римера фашисташта духьалара демонстраци.

ТАСС фотохроника.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12 февраль

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. IуйрИйнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Кинонкъбархой клуб». 10.25 — Босбола телевидени. «ЦIе чхьагIар» яха телевизионни художественни фильм. I серн. 15.15 — Передачай программа. 15.20 — Босбола телевидени. «Киевнаучфильм» яхача киностуде программа. 16.15 — Вай Даьхен исторе очеркаш. 16.45 — Объектив. Кинодезараштa йола передача. 17.05 — Къахьегамхой бокъонашта тIехьа къовсам лоаттабеш. «Унита» яхача Итальянски коммунистий газета 50 шу дизарга. 17.30 — Дешархошта. Къонабарий творчество. 18.00 — Нохч-ГIалгIайчу гIолла. Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.20 — Киножурнал. 18.30 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (гIалгIай меттала). 18.45 — Документальни фильм. 18.55 — Керда традицеши, гIулакхаши, обрядаши вахара юкъе яха. Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета председатела заместитела нов. Байбулатова выступлени. 19.10 — Босбола телевидени. «ЦIе чхьагIар» яхача телевизионни художественни фильма премьера. II серн. 20.15 — Босбола телевидени. Хоккеях йола СССР-а чемпионат. 2-гIа период. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Хоккеях йола трансляци дIахо яхьар. 22.10 — Туркменски ССР-а искусства мастерий концерт. 23.00 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

19.30 — Граждански оборона хьакъехьа. 19.40 — Шоана, бераш. 20.00 — Сийлахь-доккхача гIулакха тIехьара къовсамхой. Г. К. Орджоникидзе Нохч-ГIалгIайчу (нохчий меттала). 20.15 — Киножурнал. 20.25 — Юртарча кагирхошта йола передача.

13 февраль

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. IуйрИйнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Бераштa. «Мичара хьайоагIа электричество», «Маьлха сахьат». 10.00 — Телевизорашка хьожарий письмой йола музыкальни программа. 10.30 — Босбола телевидени. «ЦIе чхьагIар» яха телевизионни художественни фильм. 2 серн. 15.10 — Передачай программа. 15.15 — Телевизионни документальни фильмай программа. 16.15 — Iилма — тахан. СССР-а Iилмай Академе 250 шу дизарга. 16.45 — Йоазонхочун Ю. Олешай творчества оегIонаш. 17.30 — Босбола телевидени. Бераштa. «Говза кулгаш». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Коммунисташ хьалха латт. Веденски хьун боахам (нохчий меттала). 18.25 — Киножурнал. 18.35 — Нохч-ГIалгIайчу гIолла. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.55 — Автуринцашта зулам ду дIаяхача замах юхедисача Iадата воча гIулакхаша (нохчий меттала). 19.10 — Босбола телевидени. «ЦIе чхьагIар» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 3 серн. 20.15 — Босбола телевидени. Хоккеях йола СССР-а чемпионат. 2-гIа период. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Хоккеях йола трансляци дIахояхьар. 22.10 — Босбола телевидени. «Вай доалахой». 23.00 — Илли доех Литовски ССР-а заслуженни артистка Мария Алешкевичуте. Вильнюсера передача. 23.30 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

20.00 — Хоамаш, реклама. 20.05 — Шоана, бераш. 20.15 — Пятилетка, не тха хьинар дола къахьегам ба. Калиновски чхьагIара совхоза агитбригада выступлени.

ълЗчннойхя дбй ня

РАДИО

12 февраль

6.30 — Юртара Iуйре (эрсий меттала). 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Нохч-гIалгIай ашараш (гIалгIай меттала). 8.45 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала). 16.00 — «Вай доалахой болча» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 16.15 — Даьхен сий къахьегамца лакхду вай. Промышленноста болхлошта (нохчий меттала). 16.30 — «Юртара кердадараш» яха корреспонденци (нохчий меттала). 16.45 — Пятилетка 4-гIа шу. «Юрта заказаш ханал хьалха кхоачашдеш» яха корреспонденци (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

13 февраль

7.20 — Республикански газетий обзор. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Юртарча коммунистий йоакхонаш» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 8.40 — Ашараш. 8.45 — Школьни глобус (эрсий меттала). 15.00 — «Коммунисташта духьалара политика хьалкхоабаш» я сионизм» яха беседа (эрсий меттала). 16.15 — ДIаяхача замах юхедисача воча гIулакхешца юртарча Советаша къовсам лоаттабар. Надтеречни райисполкома председатела нов. Мадагова выступлени (нохчий меттала). 16.30 — Юртара вахар (нохчий меттала). 16.45 — «Декхараш тIаийца дале — кхоачашде деза». Промышленноста болхлошта (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 19.30 — «ХIанзара хана къона саг» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала). 20.00 — «Нохч-гIалгIай композиторий камерни творчество» яха передача (гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, делкъеле дохк а доаллаш, ша а билла, бе-беча оагIорахьара мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 0 градусагара 5 градусага кхоачаш, Грозне 1—3 градус, йIовхал йолаш хила а тарлу. Кхоанен ломмен морхаш а йолаш, юкъ-юкъе екха а екхаш, лоадама йоачан а йоацаш, цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, бебеча оагIорахьара мух а хьекхаш ха хилен фегара температура бийсашка 1—6 градус шелал, деношка 2—7 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арадувл шинарен, еран, шоаттен деношка.

СФ04075. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84. Заказ № 1377.